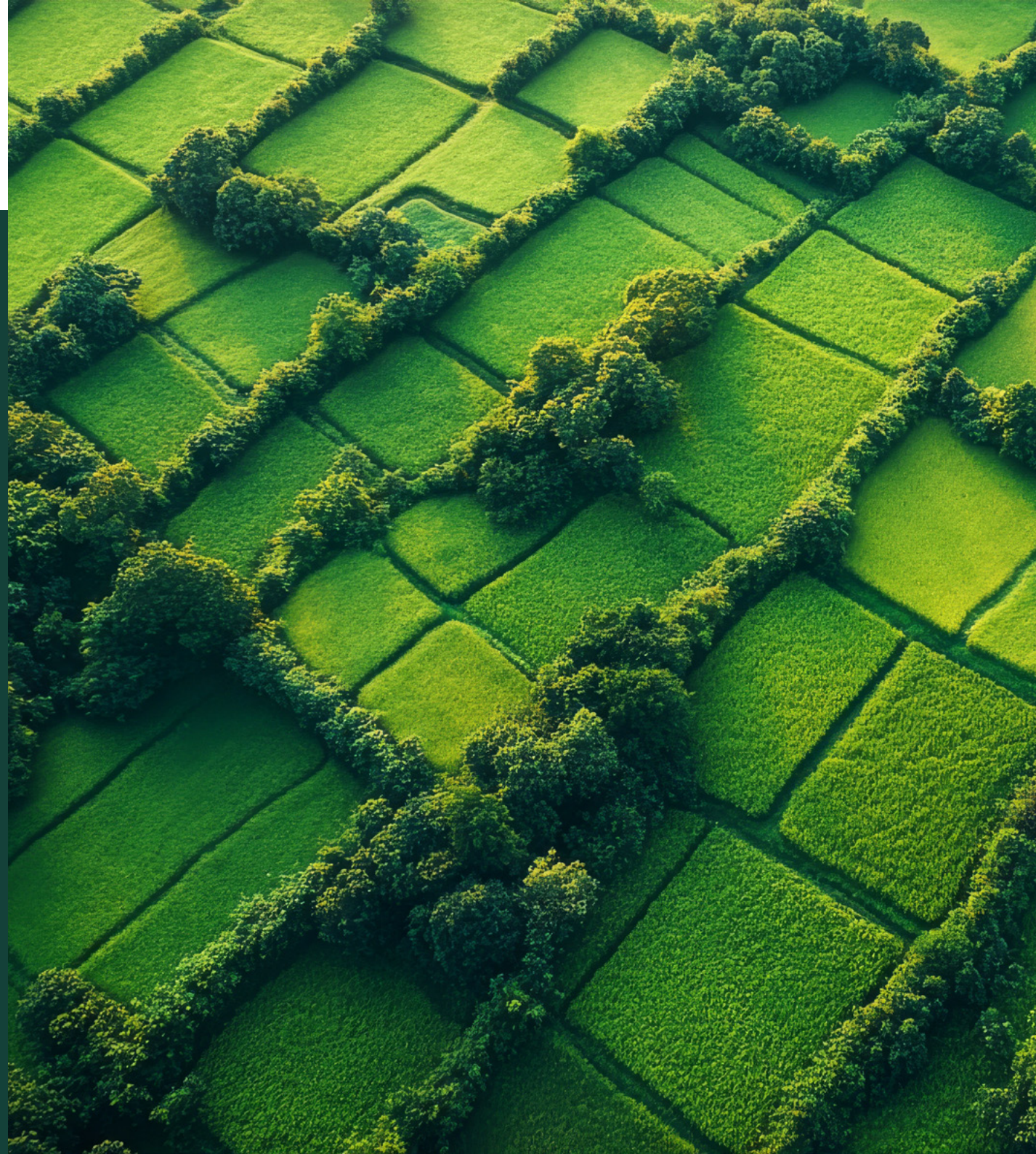

Оцінка подвійної матеріальності (DMA) на прикладі Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку (ESRS)

Зміст

Вступ	3	Етап 4: оцінка матеріальності впливу	20
Зв'язок фінансової та ESG-звітності	4	Етап 5: оцінка фінансової матеріальності	23
Чому матеріальність стала ключовим питанням звітності	5	Етап 6: фіналізація і матриця матеріальності.....	29
Чому ESG-звітність більше не відокремлена від фінансової	6	Етап 7: звітність за результатами DMA	32
Як ESG-фактори стають фінансовими ризиками і можливостями.....	7	Етап 8: зовнішнє завірення	34
Приклади фінансового ефекту ESG-питань	8	Матеріальність на практиці	37
DMA як міст між ESG, фінансами, ризиками і стратегією.....	9	Матеріальність: що змінює методологія	38
Роль фінансової функції у DMA.....	10	Два патерни переходу: перспектива фінансової матеріальності і деталізація тем..	39
ESRS та IFRS S1/S2: як поєднати підходи	11	Еволюція рамок оцінки матеріальності та їхній вплив на перелік тем	40
Майбутнє корпоративної звітності - позиція керівництва EFRAG.....	12	Патерни 5 кейсів і висновки для України.....	41
Етапи оцінки подвійної матеріальності за стандартами ESRS	13	Досвід українських компаній: що показує практика.....	42
Загальна схема 8 етапів DMA	14	Яка команда потрібна для DMA	43
Етап 1: методологія, шкали, пороги.....	16	Як використовувати DMA для управлінських рішень	44
Етап 2: контекст діяльності і value chain.....	18	Висновки	45
Етап 3: перелік ESG-тем і top-down screening.....	19	Відповіді на додаткові питання	47

Офіс зеленого переходу є незалежним консультативно-дорадчим органом при Міністерстві економіки України, який допомагає впроваджувати реформи у сфері зеленого переходу, енергетичної та кліматичної політики України. Офіс зеленого переходу здійснює свою діяльність за фінансової підтримки Агенції Великої Британії з міжнародного розвитку та імплементується ГО «ДІКСІ ГРУП».

Вступ

Оцінка подвійної матеріальності (double materiality assessment, DMA) стала одним із ключових елементів сучасної звітності зі сталого розвитку. Вона визначає, які ESG-питання є матеріальними для компанії, які впливи, ризики та можливості мають бути розкриті у звіті, які дані потрібно підтвердити доказами, а які теми можуть залишатися поза розкриттям.

Для бізнесу це вже не лише питання відповідності європейським стандартам. DMA допомагає зрозуміти, як діяльність компанії впливає на людей, довкілля, працівників, громади, споживачів і ланцюг створення вартості, а також як ESG-фактори можуть впливати на фінансовий стан, стратегію, активи, витрати, доходи, доступ до фінансування та довгострокову стійкість бізнес-моделі.

Саме тому DMA варто розглядати не як формальну вправу для підготовки звіту, а як управлінський процес, який поєднує звітність, ризик-менеджмент, фінансове планування, стратегію та взаємодію із зацікавленими сторонами.

Однією з головних змін у корпоративній звітності за останні 5 років є поступове зближення фінансової звітності та звітності зі сталого розвитку. ESG-дані більше не сприймаються лише як репутаційна або комунікаційна інформація. Вони дедалі частіше потрібні інвесторам, банкам, аудиторам, регуляторам, міжнародним партнерам, клієнтам і компаніям у ланцюгах постачання.

DMA є інструментом, який пояснює цей зв'язок.

Для України тема DMA має прикладне значення. Український бізнес поступово входить у простір європейських вимог до корпоративної звітності, навіть якщо формальне регулювання ще перебуває на етапі адаптації. Компанії вже отримують ESG-запити від банків, донорів, міжнародних фінансових інституцій, великих клієнтів, партнерів у ланцюгах постачання та потенційних інвесторів.

Це особливо актуально для українських компаній, які працюють з європейськими партнерами, залучають фінансування, виходять на міжнародні ринки або готуються до поступової

адаптації до правил ЄС. Для таких компаній DMA може стати практичним способом перевести ESG-теми у мову бізнес-ризиків, фінансових наслідків і управлінських рішень.

Цей документ підготовлено як практичний орієнтир для українського бізнесу та інших стейкхолдерів, які вже стикаються або найближчим часом можуть стикнутися з вимогами до звітності зі сталого розвитку. Його мета - пояснити суть DMA, її роль у системі стандартів ESRS та практичне значення для компаній.

Наш документ складається з трьох розділів.

Перший розділ пояснює зв'язок фінансової та ESG-звітності: чому матеріальність стала центральним питанням, як ESG-фактори перетворюються на фінансові ризики й можливості, чому фінансова функція має бути залучена до DMA і як поєднувати підходи ESRS та IFRS S1/S2.

Другий розділ описує етапи DMA за ESRS: від методології, контексту діяльності й визначення ESG-тем до оцінки впливів, фінансової

матеріальності, валідації, звітності та зовнішнього звірення.

Третій розділ показує матеріальність на практиці: як різні методології змінюють перелік матеріальних тем, що показують міжнародні кейси, який досвід уже мають українські компанії, яка команда потрібна для DMA і як використовувати її результати для управлінських рішень.

У такому середовищі DMA може допомогти компаніям уникнути двох крайнощів: надмірної звітності про все одразу або поверхневої звітності, яка не відображає реальних впливів, ризиків і можливостей. Якісна оцінка матеріальності дозволяє сфокусувати ресурси на тих питаннях, які справді мають значення для бізнесу, стейкхолдерів і довгострокової стійкості.

Цей документ не замінює стандарти ESRS і не є юридичною інструкцією. Але його завдання - допомогти приймати якісні і інформовані управлінські рішення, - дати зрозумілу логіку, пояснити ключові принципи та показати практичні підходи, які можуть допомогти українським компаніям підготуватися до нової якості звітності зі сталого розвитку.

Зв'язок фінансової та ESG-звітності

- Чому матеріальність стала ключовим питанням звітності
- Чому ESG-звітність більше не відокремлена від фінансової
- Як ESG-фактори стають фінансовими ризиками і можливостями
- Приклади фінансового ефекту ESG-питань
- DMA як міст між ESG, фінансами, ризиками і стратегією
- Роль фінансової функції у DMA
- ESRS та IFRS S1/S2: як поєднати підходи
- Майбутнє корпоративної звітності - позиція керівництва EFRAG

Чому матеріальність стала ключовим питанням звітності

Матеріальність стала центральним питанням звітності, тому що саме вона визначає, про що компанія має звітувати, які теми можна не розкривати, які дані потрібно підтвердити доказами та які питання мають перейти в управлінські рішення.

DMA визначає, які питання сталого розвитку компанія має включити до звітності за ESRS.

Некоректно виконана DMA веде або до надмірної звітності, або до пропущених ризиків, які можуть виявити аудитори чи стейкхолдери.

Вибір методології матеріальності впливає на те, які теми визнаються матеріальними, підлягають розкриттю та звіренню.

📌 Матеріальність визначає межі звітності

У звітності зі сталого розвитку компанія не повинна однаково детально розкривати всі можливі ESG-теми. Саме оцінка матеріальності допомагає визначити, які питання справді мають значення для конкретної компанії, її діяльності, ланцюга створення вартості, стейкхолдерів і користувачів звітності.

У практичному сенсі матеріальність працює як фільтр: вона визначає, які теми, впливи, ризики та можливості потрапляють до звіту, а які можуть залишатися поза розкриттям.

🎯 Матеріальність стала питанням стратегії, а не форми звіту

Оцінку матеріальності уже не можна розглядати як технічну вправу для заповнення звіту. Вибір методології оцінки впливає на те, які теми будуть визнані матеріальними, як компанія пояснюватиме свої впливи, ризики та можливості, і які з цих питань потребуватимуть управлінської уваги.

Вибір методології оцінки матеріальності – це стратегічне рішення, що впливає на доступ до капіталу, відносини із зацікавленими сторонами і регуляторну відповідність. Це означає, що матеріальність впливає не лише на звіт, а й на пріоритети бізнесу.

🛡️ Матеріальність має бути доказовою і готовою до перевірки

Згідно вимог стандартів ESRS компанія має пояснити логіку оцінки матеріальності, застосовані шкали, пороги, джерела даних, підходи до залучення стейкхолдерів і причини фінальних висновків. Тому оцінка матеріальності поступово переходить у площину доказової бази та зовнішнього звірення.

Ключовим документом для підготовки до звірення є scoring file – робоча таблиця, де зафіксовані всі впливи, ризики та можливості (далі – impacts, risks and opportunities, IROs), оцінки за критеріями, обґрунтування балів, джерела даних і посилання на докази. Саме цей документ допомагає перевірити не лише фінальний перелік тем, а й логіку оцінки.

Чому ESG-звітність більше не відокремлена від фінансової

Звітність зі сталого розвитку стає частиною корпоративної звітності, пов'язаною з фінансовими даними, ризиками, стратегією, управлінськими рішеннями та зовнішнім завіренням.

- ESMA¹ розглядає фінансову звітність, звітність зі сталого розвитку та цифрову звітність як три напрями корпоративної звітності.
- Після Omnibus кількість компаній у сфері CSRD скоротилася приблизно на 80% – з близько 49 000 до приблизно 6 000.
- Попри це, 67% опитаних компаній ЄС планують продовжити підготовку звітів за вимогами CSRD, а 90% – і надалі оприлюднювати ESG-інформацію в певній формі.

📌 ESG-звітність стає частиною корпоративної звітності

Звітність зі сталого розвитку вже не є відокремленим документом, який

компанія готує паралельно до фінансової звітності. У ЄС вона стає частиною корпоративної звітності, що має бути зрозумілою для інвесторів, банків, регуляторів, аудиторів, партнерів у ланцюгах постачання та інших користувачів.

У звіті ESMA про нагляд за корпоративною звітністю за 2025 рік² фінансова звітність, звітність зі сталого розвитку та звітність у Європейському єдиному електронному форматі (англ. – European Single Electronic Format, ESEF) розглядаються як взаємопов'язані напрями. Мета такого нагляду – покращити якість майбутньої фінансової та звітності зі сталого розвитку через оцінку відповідності IFRS, ESRS і цифровим вимогам. Це означає, що ESG-дані поступово переходять у простір регульованої, перевірюваної та порівнюваної корпоративної інформації.

📌 ESG-питання мають фінансові наслідки

Фінансова матеріальність у DMA означає, що компанія має оцінити, як ESG-ризики та можливості можуть впливати на її фінансовий стан, результати діяльності, грошові потоки, доступ до фінансування або вартість капіталу. Тобто sustainability-питання стають частиною економічної логіки бізнесу, а не лише темами для нефінансового опису.

На практиці ESG-фактори можуть впливати на доходи, витрати, активи, інвестиції, страхування, кредитування, регуляторні витрати та довгострокову стійкість бізнес-моделі. Наприклад, кліматичні ризики можуть впливати на активи й капітальні інвестиції, права людини у ланцюгу постачання – на контракти й репутацію, а енергоспоживання – на витрати та умови фінансування.

📌 DMA поєднає ESG-дані, фінанси і рішення

DMA допомагає компанії зрозуміти, які ESG-впливи, ризики та можливості є матеріальними для бізнес-моделі, фінансових результатів, стратегії та майбутньої стійкості. Тому якісна DMA має бути пов'язана з управлінськими процесами, а не залишатися вправою лише для команди зі сталого розвитку.

У дослідженні The Double Materiality Audit³ зазначено, що фінансовий та ESG-виміри подвійної матеріальності взаємопов'язані, оскільки ESG-фактори, попри їхню нефінансову природу, тісно пов'язані з фінансовими результатами і бізнес-ризиками. Саме тому до DMA мають бути залучені фінансова функція, ризик-менеджмент, внутрішній аудит, юридична функція, операційні підрозділи та керівництво.

1 ESMA (англ. – European Securities and Markets Authority) – Європейське управління з цінних паперів і ринків.

2 ESMA, Report on 2025 Corporate reporting enforcement and regulatory activities, https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2026-05/ESMA32-2064178921-9413_Report_on_2025_Corporate_reporting_enforcement_and_regulatory_activities.pdf

3 SSRN, The Double Materiality Audit: Assurance of ESG Disclosure, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4367032

Як ESG-фактори стають фінансовими ризиками і можливостями

ESG-фактор стає фінансово матеріальним тоді, коли він може вплинути на вартість компанії: доходи, витрати, активи, грошові потоки, доступ до фінансування або вартість капіталу. DMA допомагає оцінити вплив загальних ESG-тем на конкретні фінансові ризики та можливості.

- Фінансова матеріальність оцінюється через ймовірність виникнення ризику або можливості та масштаб фінансового ефекту.
- Фінансові ефекти можуть стосуватися доходів, витрат, вартості активів, доступу до фінансування та вартості капіталу.
- За даними Coolset, масштаб ефекту може оцінюватися від менше 0,5% до понад 10% доходу або бази витрат⁴.

⚙️ Перший крок: визначити джерело фінансового ефекту

ESG-фактор сам по собі ще не є фінансовим ризиком або можливістю. Для цього компанія має зрозуміти, через який механізм він може вплинути на бізнес. Наприклад, зміна клімату може створити фізичні ризики для активів, дефіцит води - операційні обмеження, вимоги клієнтів до викидів - ризик втрати контрактів, а підвищення енергоефективності - можливість зменшити витрати.

У DMA фінансові ризики та можливості можуть виникати з трьох джерел:

- матеріальних впливів, визначених під час оцінки матеріальності впливу;
- залежностей компанії від природних, людських або соціальних ресурсів;
- а також інших факторів, зокрема кліматичних небезпек або регуляторних змін.

📊 Другий крок: оцінити ймовірність і масштаб наслідків

Після ідентифікації ризику або можливості компанія має оцінити, наскільки ймовірним є його виникнення та яким може бути фінансовий ефект. Для цього зазвичай використовують шкалу оцінки, адаптовану до бізнес-моделі компанії, її системи ризик-менеджменту та фінансових показників.

У практичних підходах до DMA може застосовуватися шкала від 1 до 5. Ймовірність може оцінюватися від "дуже низької" до "дуже високої", а масштаб фінансового ефекту - через абсолютні суми або частку доходу, витрат, активів чи капітальних інвестицій. Якщо ефект складно виміряти кількісно, компанія може застосовувати якісну оцінку.

🔗 Третій крок: пов'язати ESG-ризик із фінансовими рішеннями

Фінансова матеріальність не завершується оцінкою в балах. Її результат має бути зрозумілим для фінансової функції, ризик-менеджменту, інвестиційного планування та керівництва. Якщо ESG-ризик визнається фінансово матеріальним, компанія має розуміти, чи впливає він на бюджет, інвестиції, страхування, умови кредитування, оцінку активів або стратегічні сценарії.

Дослідження щодо подвійної матеріальності вказують, що фінансова матеріальність охоплює sustainability-теми, релевантні для вартості компанії, тобто ті, що можуть впливати на її основну діяльність, фінансові результати, реакцію ринку капіталу та судження інвесторів. Саме тому фінансово матеріальні ESG-теми мають бути інтегровані не лише у звітність, а й у систему управління ризиками та прийняття рішень.

⁴ Coolset, How to conduct a double materiality assessment for CSRD in 2026, <https://www.coolset.com/academy/how-to-conduct-a-double-materiality-assessment-for-csrd-in-2026>

Приклади фінансового ефекту ESG-питань

Фінансовий ефект ESG-питань може проявлятися не лише як прямі витрати. Він може впливати на доходи, виробничі обсяги, вартість активів, фінансування, резерви, страхування, репутацію та інвестиційні потреби компанії.

- Фінансові наслідки ESG-ризиків можуть оцінюватися через вплив на виручку, витрати, активи, EBITDA, грошові потоки або доступ до фінансування.
- ESRS не вимагають обов'язково монетизувати кожен ESG-ризик або можливість, якщо надійна оцінка неможлива.
- ESMA виявила, що лише 35% емітентів у вибірці надали повну інформацію для розуміння зв'язків між sustainability-звітністю та іншими частинами корпоративної звітності⁵.

🌿 Клімат і природні ресурси: активи, виробництво, сировина

Кліматичні та природні фактори можуть впливати на бізнес через фізичні ризики, дефіцит ресурсів, зміну вартості сировини або обмеження виробництва. Наприклад, компанія може зіткнутися зі зростанням вартості матеріалів, якщо компонент стає дефіцитним або дорожчим через кліматичні події в регіоні виробництва.

Наприклад, для агровиробника посуха може зменшити врожайність або обсяги виробництва. Також готель біля узбережжя може втратити доходи, якщо підвищення рівня моря та ерозія пляжу зроблять локацію менш привабливою для клієнтів.

🏢 Перехідні ризики: витрати, модернізація, знецінення

Перехід до низьковуглецевої економіки може створювати фінансові наслідки через нові технології, зміну попиту, регуляторні вимоги, ціни на енергію, вуглецеві витрати або потребу модернізувати обладнання. Частина таких витрат може бути операційною, а частина - інвестиційною.

У дослідженні The Double Materiality Audit⁶ зазначено, що компанії можуть нести суттєві витрати на дослідження, розробку та обслуговування технологій для скорочення енергоспоживання і викидів. Також наведено приклад, коли зміна попиту або кліматична подія може вплинути на залишкову вартість обладнання, строки його використання, амортизацію або оцінку знецінення активів.

👤 Соціальні та управлінські питання: контракти, люди, репутація

Фінансові наслідки можуть виникати не лише з екологічних тем. Соціальні та управлінські питання також можуть впливати на витрати, контракти, довіру клієнтів, юридичні ризики та здатність компанії працювати з міжнародними партнерами.

До таких витрат належать інвестиції в умови праці, навчання персоналу, захист даних, етичні ланцюги постачання, програми різноманіття та залучення працівників. Окремий ризик - зниження вартості нематеріальних активів, зокрема репутації, після публічних звинувачень щодо пластикових відходів або вуглецевих викидів. Для компаній у міжнародних ланцюгах постачання це може означати втрату контрактів або додаткові витрати на перевірку постачальників.

5 ESMA, Report on 2025 Corporate reporting enforcement and regulatory activities, https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2026-05/ESMA32-2064178921-9413_Report_on_2025_Corporate_reporting_enforcement_and_regulatory_activities.pdf

6 SSRN, The Double Materiality Audit: Assurance of ESG Disclosure, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4367032

DMA як міст між ESG, фінансами, ризиками і стратегією

DMA поєднує те, що компанія впливає на людей і довкілля, з тим, що може впливати на її фінансову стійкість. Саме тому результати DMA мають використовуватися не лише для звітності, а й для стратегії, ризик-менеджменту та розподілу ресурсів.

- DMA визначає, які питання сталого розвитку мають потрапити до звітності за ESRS.
- Coolset в своєму звіті визначає DMA як основу звітності за CSRD і як процес, що впливає на рішення щодо інвестицій у декарбонізацію та ланцюги постачання.
- GRI наголошує: фінансово матеріальні питання неможливо повноцінно визначити без попереднього розуміння впливів компанії на сталий розвиток.

Від впливів до управлінської відповідальності

DMA починається з розуміння того, як компанія впливає на людей, довкілля, працівників, громади, споживачів і партнерів у ланцюгу створення вартості. Це важливо не лише для звітності: такі впливи можуть формувати очікування стейкхолдерів, репутаційні ризики, регуляторну увагу та майбутні зобов'язання компанії.

GRI підкреслює, що кожен із двох вимірів подвійної матеріальності має розглядатися окремо: впливи на довкілля і суспільство не мають відсуватися на другий план лише тому, що вони не є фінансово матеріальними на момент оцінки. Це означає, що DMA допомагає компанії побачити не лише "що впливає на бізнес", а й "на що впливає сам бізнес".

Від ESG-тем до системи ризик-менеджменту

Після ідентифікації впливів компанія має оцінити, які з них можуть трансформуватися у ризики або можливості для бізнесу. Наприклад, негативний вплив у ланцюгу постачання може стати ризиком втрати клієнтів, судових спорів або обмеження доступу до міжнародних ринків. Позитивні дії, навпаки, можуть створювати можливості: доступ до "зеленого" фінансування, підвищення ефективності або посилення довіри партнерів.

У цьому сенсі DMA не замінює ризик-менеджмент, але робить його ширшим. Вона додає до традиційного аналізу ризиків теми, які раніше могли залишатися в межах ESG-відділу: права людини, кліматична адаптація, біорізноманіття, умови праці, доброчесність ланцюгів постачання та очікування стейкхолдерів.

Від результатів DMA до стратегії і ресурсів

Результати DMA мають відповідати на практичне управлінське питання: на які ESG-теми компанія повинна спрямувати увагу, ресурси і контроль. Якщо тема є матеріальною, вона має бути пов'язана з політиками, діями, цілями, показниками, відповідальними підрозділами та бюджетами.

DMA працює як фільтр для звітності і як навігаційний інструмент для управління: вона допомагає визначити, що справді має значення для бізнесу, стейкхолдерів і довгострокової стійкості компанії.

Роль фінансової функції у DMA

Фінансова функція має бути одним із ключових учасників DMA, тому що саме вона допомагає перевести ESG-ризик та можливості у мову фінансових наслідків, бюджетів, активів, грошових потоків, контролів і управлінських рішень.

- Coolset рекомендує валідувати результати DMA з релевантними керівними органами, зокрема фінансовим директором або радою директорів.
- Провайдер зовнішнього звірення може проводити інтерв'ю з фінансовою функцією та координуватися з аудитором фінансової звітності.
- Одна з типових помилок DMA – коли фінансова матеріальність не узгоджена з підходами ризик-менеджменту.

🍃 Фінанси допомагають оцінити масштаб наслідків

Фінансова функція потрібна не лише для перевірки цифр наприкінці процесу. Вона має бути залучена вже на етапі оцінки фінансової матеріальності, коли компанія визначає, чи може ESG-ризик або можливість вплинути на доходи, витрати, активи, капітальні інвестиції, грошові потоки або доступ до фінансування.

Саме фінансова команда може допомогти встановити реалістичні пороги оцінки: наприклад, який рівень потенційного ефекту є нематеріальним, а який уже впливає на бюджет, інвестиційний план, оцінку активів або фінансові ковенанти. Без такого залучення фінансова матеріальність може залишитися формальною оцінкою, не пов'язаною з реальною економікою компанії.

✅ Фінанси забезпечують узгодженість із фінансовою звітністю

Результати DMA мають бути узгоджені з фінансовою звітністю, управлінською звітністю та внутрішніми припущеннями компанії. Якщо компанія визнає кліматичний, регуляторний або ланцюговий ризик фінансово матеріальним, це може мати зв'язок із оцінкою активів, резервами, амортизацією, капітальними інвестиціями, страхуванням або прогнозами грошових потоків.

У дослідженні про аудит подвійної матеріальності⁷ зазначено, що ESG-ризик можуть впливати на репутацію, бізнес-ризик, фінансові результати та вартість капітальних активів. Також у джерелі наводиться приклад, що зобов'язання досягти вуглецевої нейтральності можуть змінити бізнес-напрями, канали дистрибуції, оцінку запасів або капітальні витрати.

🛡️ Фінанси посилюють контроль і готовність до звірення

DMA має бути не лише логічною, а й перевірюваною. Для цього компанії потрібні методологія, пороги, джерела доказів, таблиці оцінки, протоколи залучення стейкхолдерів і фінальні висновки. Coolset підкреслює, що аудитор має мати змогу простежити шлях від матеріальної теми до доказів, на яких базується висновок.

Фінансова функція може допомогти вибудувати такі внутрішні контролі, які вже знайомі компанії з фінансовою звітністю: відповідальні власники даних, перевірка джерел, контроль версій, документування суджень, пояснення змін і регулярний перегляд висновків. Це зменшує ризик того, що результати DMA будуть оскаржені під час зовнішнього звірення.

7 SSRN, The Double Materiality Audit: Assurance of ESG Disclosure, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4367032

ESRS та IFRS S1/S2: як поєднати підходи

ESRS і IFRS S1/S2 не дублюють одне одного: ESRS вимагають подвійної матеріальності, а IFRS S1/S2 фокусуються на фінансово матеріальній інформації для інвесторів, кредиторів та інших постачальників капіталу. Практичний підхід для компанії - провести DMA за ESRS і виділити з неї фінансово матеріальні IROs для розкриттів за IFRS S1/S2.

- IFRS S1 і IFRS S2 набрали чинності з 2024 року.
- IFRS S2 структурно увібрав логіку TCFD, а галузеві метрики SASB стали джерелом для IFRS S1.
- ESRS застосовують подвійну матеріальність, IFRS S1/S2 - фінансову матеріальність.

EU ESRS: ширший периметр через подвійну матеріальність

ESRS вимагають оцінювати питання сталого розвитку з двох перспектив: як компанія впливає на людей і довкілля, та як ESG-ризиків і можливості можуть впливати на саму компанію. Це означає, що матеріальними можуть бути і теми, які ще не мають прямого фінансового ефекту, але є важливими через вплив компанії на працівників, громади, споживачів, довкілля або ланцюг створення вартості.

У порівнянні з IFRS S1/S2 підхід ESRS ширший. Він охоплює не лише ризики та можливості для бізнесу, а й впливи компанії назовні. У дослідженні про європейський підхід до подвійної матеріальності зазначено, що ESRS базуються на подвійній матеріальності, тоді як стандарти ISSB орієнтовані на фінансову матеріальність і фокусуються на тому, як фактори сталого розвитку впливають на рішення інвесторів.

IFRS S1/S2: фокус на фінансово матеріальній інформації

IFRS S1/S2 мають іншу логіку. Вони зосереджені на інформації, яка може вплинути на рішення інвесторів, кредиторів та інших постачальників капіталу щодо надання ресурсів компанії. Тому в центрі уваги - ESG-ризиків і можливості, які можуть вплинути на грошові потоки, вартість капіталу, доступ до фінансування, бізнес-модель або перспективи компанії.

Для компаній із досвідом роботи з TCFD перехід до IFRS S1/S2 може бути простішим, ніж перехід до ESRS, тому що IFRS S2 спирається на кліматичну логіку TCFD. Водночас IFRS S1/S2 не замінюють ESRS для компаній, які мають звітувати в ЄС: вони охоплюють лише фінансово суттєву частину sustainability-інформації, тоді як ESRS вимагають також оцінки впливів компанії на людей і довкілля.

Практична інтеграція: одна оцінка, різні виходи

Для компаній, які працюють з ЄС і водночас мають інвесторів або партнерів на глобальних ринках, найкраще не будувати дві окремі системи оцінки. Практичний підхід - провести DMA за ESRS як ширшу оцінку, а потім виокремити з неї підмножину фінансово матеріальних ризиків і можливостей для розкриттів за IFRS S1/S2.

Такий підхід є реальним управлінським завданням для компаній, що виходять на ринки ЄС та Азійсько-Тихоокеанського регіону: ESRS вимагають подвійної матеріальності, IFRS S1/S2 - фінансової, тому компанія може провести DMA за ESRS і з неї виділити фінансово матеріальні IROs для IFRS-розкриттів. Це дозволяє уникнути дублювання процесів і забезпечити узгодженість звітності.

Майбутнє корпоративної звітності – позиція керівництва EFRAG

Позиція керівництва EFRAG полягає не в повному об'єднанні фінансової звітності та звітності зі сталого розвитку, а в їхньому кращому зв'язку. Майбутнє корпоративної звітності - це система, у якій цілі, впливи, ризики, можливості та припущення зі сталого розвитку узгоджено пояснюються через фінансові показники, стратегію і рішення компанії.

- звітність зі сталого розвитку і фінансова звітність мають доповнювати одна одну;
- повне злиття двох типів звітності мало ймовірно найближчим часом;
- практичний шлях - не один спільний документ, а узгодженість припущень, даних і пояснень;
- успішний зв'язок означає, що можна простежити шлях від впливів, ризиків і можливостей до фінансових показників.

ВОЛЬФ КЛІНЦ,
Голова Ради з фінансової звітності EFRAG

“Мета EFRAG - зблизити фінансову звітність і звітність зі сталого розвитку. Коли ми поєднуємо ці два напрями, ми приходимо до того, що називаємо корпоративною звітністю.”

“Окремі цілі сталого розвитку мають безпосередній вплив на фінансову звітність. Якщо компанія ставить мету досягти кліматичної нейтральності, це означає конкретні рішення і заходи, які потрібно впровадити. А ці рішення впливають на фінансовий стан компанії.”

“Потрібно розуміти, що означає досягнення таких цілей для виробничих потужностей, операційної ефективності, необхідних резервів, можливого списання активів або появи активів, які можуть втратити економічну цінність.”

“Повне злиття фінансової звітності та звітності зі сталого розвитку є складним і мало ймовірним у найближчому майбутньому. Найбільш практичний шлях - це зв'язок: не об'єднання в один документ, а послідовне поєднання припущень і ключових даних.”

КЕРСТІН ЛОПАТТА,
Голова Ради зі звітності зі сталого розвитку EFRAG

“Фінансова звітність уже є зрілою: дані в ній більш усталені, структуровані та перевірені практикою. Звітність зі сталого розвитку перебуває в іншій ситуації: ми бачимо більшу різноманітність джерел даних, інформацію з ланцюга створення вартості та частково структуровані дані.”

“Звітність зі сталого розвитку виходить за межі сьогоденних фінансових показників. Фінансова звітність зазвичай зосереджена на коротших часових горизонтах, тоді як звітність зі сталого розвитку більше орієнтована на майбутнє.”

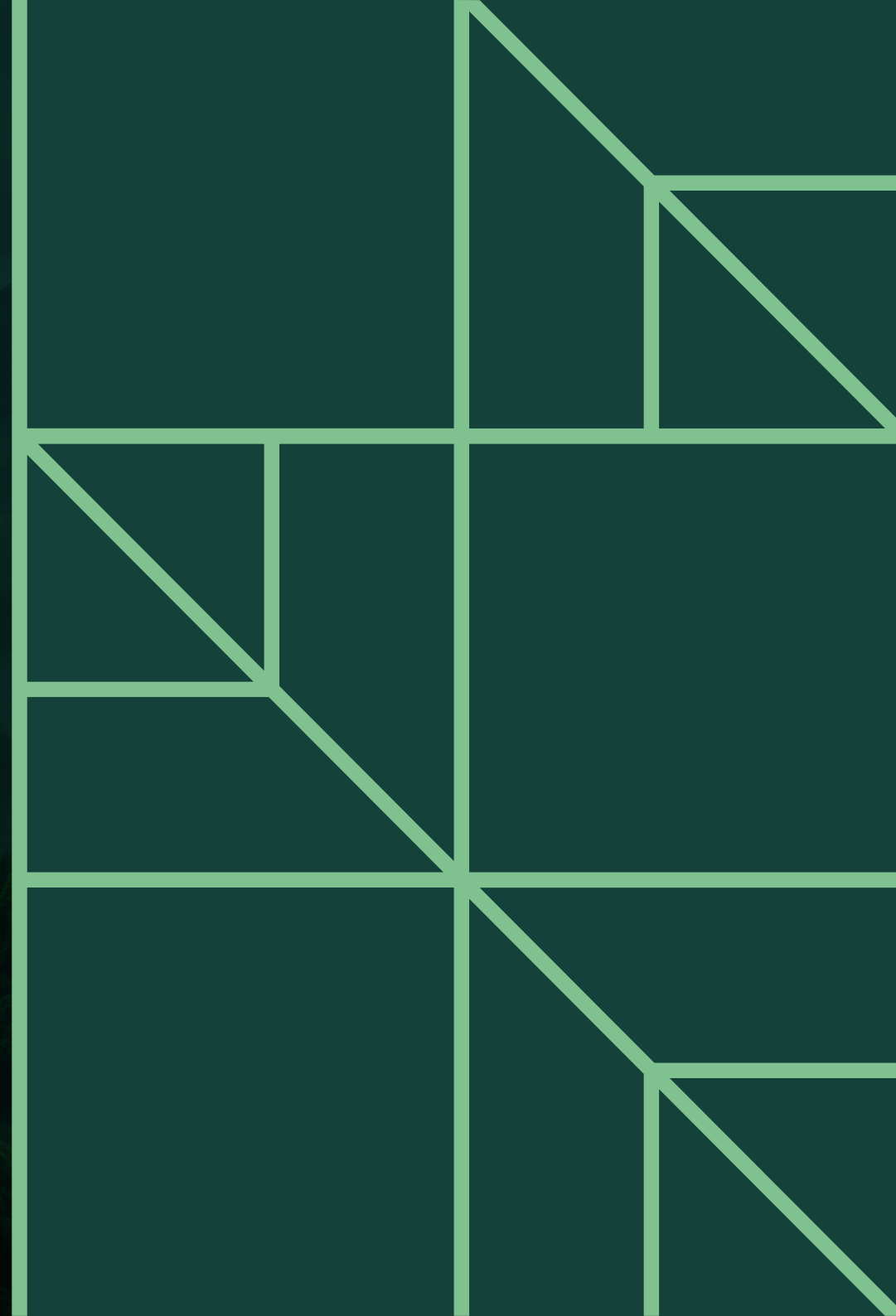
“Зв'язок між цими двома видами звітності має пояснювати, чи відображаються ESG-наслідки у стратегії, капітальних інвестиціях, знеціненні активів або грошових потоках, чи поки залишаються на рівні впливів.”

“Важливо показувати, що периметр фінансової групи не завжди збігається з периметром впливу. Так само потрібно пояснювати, які дані є надійними, а які ще формуються, базуються на сценаріях або широким оцінках.”

“Успішний зв'язок - це коли можна простежити лінію від впливів, ризиків і можливостей до фінансових показників.”

Етапи оцінки подвійної матеріальності за стандартами ESRS

- Етапи оцінки подвійної матеріальності (DMA)
- Етап 1. Формування й затвердження методології оцінки DMA в компанії
- Етап 2. Розуміння контексту діяльності компанії
- Етап 3. Визначення переліку ESG тем для оцінки
- Етап 4. Оцінка матеріальності впливу
- Етап 5. Оцінка фінансової матеріальності
- Етап 6. Фіналізація, доповнення та валідація результатів
- Етап 7. Звітність за результатами DMA
- Етап 8. Зовнішнє завірення результатів DMA

Етапи оцінки подвійної матеріальності (DMA)

Нижче представлено схему етапів оцінки подвійної матеріальності за стандартами ESRS. Вона відображає практичну логіку організації DMA: від затвердження методології до зовнішнього звірення.

Під час формування підходу до DMA, станом на травень 2026 року, компанії доцільно враховувати наступні джерела:

- **Чинні стандарти ESRS** – перший набір Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку, затверджений Делегованим регламентом Комісії (ЄС) 2023/2772. Саме ці стандарти визначають основні вимоги до звітування за ESRS, включаючи підхід до оцінки впливів, ризиків і можливостей та розкриття процесу DMA.
- **Проекти спрощених ESRS**, підготовлені EFRAG у листопаді 2025 року – відображають напрям перегляду і спрощення ESRS з метою зменшення звітного навантаження та посилення фокусу на матеріальній інформації.

Очікується, що влітку 2026 року Європейська Комісія ухвалить делегований акт із переглянутими ESRS на основі технічної роботи EFRAG. Тому ці проекти важливо враховувати вже на етапі формування методології DMA, особливо в частині більш практичного та пропорційного підходу до оцінки матеріальності.

- **Керівництво EFRAG із впровадження оцінки матеріальності, травень 2024 року** – пропонує логіку процесу DMA через чотири основні кроки: розуміння контексту, ідентифікацію фактичних і потенційних IROs, оцінку та визначення матеріальних IROs та звітування.

У межах проведення DMA можуть застосовуватися наступні підходи:

“Bottom-up” підхід – передбачає ідентифікацію широкого переліку та детальну оцінку конкретних **впливів, ризиків і можливостей (impacts, risks, opportunities – IROs)** компанії на рівні окремих видів діяльності, продуктів, локацій та усіх елементів ланцюга створення вартості.

Компанія спочатку формує широкий перелік потенційних IROs, а потім послідовно оцінює їхню матеріальність за рядом визначених у стандарті показників та відповідно до затвердженої шкали оцінки.

Такий підхід доцільний для тем і підтем, щодо яких компанії потрібно сформулювати глибше обґрунтування: визначити конкретні впливи, оцінити їхній масштаб, охоплення, невідворотність, ймовірність та часовий горизонт, а також проаналізувати можливі фінансові наслідки. Він також допомагає детальніше оцінити специфіку окремих локацій, бізнес-напрямів, дочірніх компаній, де характер IROs може суттєво відрізнятися.

Застосовується стандартами ESRS, що були затверджені Європейською Комісією в 2023 році.

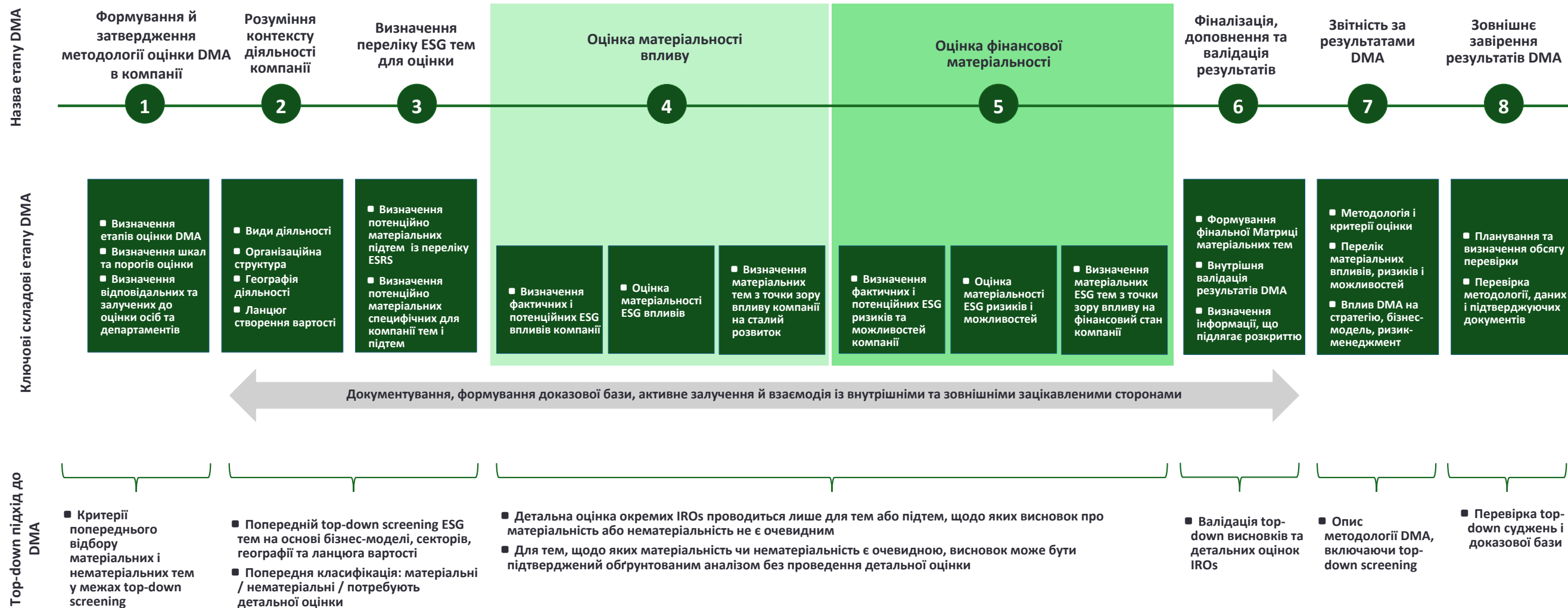
“Top-down” підхід – передбачає попереднє визначення матеріальності тем, підтем або окремих IROs на основі загального розуміння компанії, її бізнес-моделі, стратегії, сектору діяльності, географії операцій, ланцюга створення вартості та вже визначених ESG-факторів.

Компанія спирається на наявну інформацію про свою діяльність: стратегічні пріоритети, основні продукти, ринки, регуляторне середовище, особливості галузі, попередні результати оцінок у сфері ESG, реєстр ризиків, запити зацікавлених сторін.

Такий підхід дозволяє сформулювати попередній висновок щодо матеріальності або нематеріальності окремих тем без детальної оцінки кожного IRO, якщо такий висновок є достатньо очевидним і обґрунтованим. Якщо матеріальність теми не є очевидною, вона підлягає детальній оцінці за “bottom-up” підходом.

Може застосовуватися в межах спрощених стандартів ESRS, а також поєднуватися з bottom-up підходом.

Етапи оцінки подвійної матеріальності (DMA)

Етап 1. Формування й затвердження методології оцінки DMA в компанії (1/2)

Формування та затвердження методології оцінки DMA є підготовчим етапом, який забезпечує єдину логіку проведення всієї оцінки. Чинні стандарти ESRS не встановлюють чітко деталізованої методології DMA для всіх компаній, однак вимагають прозоро розкривати у звітності процес, за яким компанія ідентифікує IROs та визначає, які з них є матеріальними.

У методології DMA доцільно зафіксувати перелік елементів, які дозволять компанії обґрунтовано розкрити вимоги у звітності. Зокрема, методологія може містити:

- мету та периметр DMA (власні операції, value chain),
- послідовність (етапи) DMA,
- хто і на якому етапі ухвалює рішення щодо матеріальності тем, підтем та IROs,
- перелік підходів, вхідних даних та припущень для оцінки,
- шкали, критерії та пороги матеріальності,
- підхід до оцінки матеріальності впливу та фінансової матеріальності,
- підхід до визначення напрямів підвищеного ризику за видами діяльності, бізнес-відносинами, географією,
- порядок врахування заходів із запобігання, пом'якшення та усунення негативних впливів,
- підхід до залучення зацікавлених сторін і зовнішніх експертів,
- зв'язок DMA із наявними процесами перевірки належної обачності (due diligence), якщо такі процеси або їх елементи вже впроваджені,
- відповідальні особи, підрозділи та органи управління,
- порядок документування процесу DMA та внутрішньої перевірки результатів,
- підхід до перегляду DMA з урахуванням змін порівняно з попередніми звітними періодами.

Документування методології DMA

ESRS не вимагають, щоб методологія DMA оформлювалася як окремий публічний документ. На практиці вона найчастіше є внутрішнім методологічним документом компанії, який забезпечує послідовність оцінки. Проте компанії необхідно описати методологічний підхід у звіті в межах розкриття показника ESRS 2 IRO-1.

Також стандарт ESRS не встановлює окремої вимоги щодо затвердження результатів DMA вищим керівництвом. Водночас стандарт вимагає пояснити, хто на рівні керівництва та органів управління відповідає за нагляд за матеріальними впливами, ризиками та можливостями. Тому методологію DMA доцільно розглядати як елемент внутрішньої управлінської практики компанії, що допомагає зафіксувати процес DMA, використані вхідні дані, шкали та пороги оцінки, а також сформувати належну доказову базу для зовнішнього звірення.

Етап 1. Формування й затвердження методології оцінки DMA в компанії (2/2)

Часові горизонти

Для характеристики потенційних впливів, ризиків і можливостей ESRS пропонує застосовувати наступні часові горизонти:

- короткостроковий – період фінансової звітності компанії, зазвичай 1 рік,
- середньостроковий – від завершення короткострокового періоду до 5 років,
- довгостроковий – понад 5 років.

Якщо запропоновані терміни часових горизонтів не відображають специфіку діяльності компанії, вона може застосувати інші, обґрунтувавши визначений підхід у методології DMA.

Шкали оцінки IROs, тем і підтем

У методології DMA доцільно визначити окремі шкали для оцінки матеріальності впливу та фінансової матеріальності. Такі шкали мають бути адаптовані до наявної системи ризик-менеджменту, внутрішніх процесів компанії та її бізнес-моделі. Стандарти ESRS та керівництво EFRAG не встановлюють єдиної обов'язкової шкали, однак вимагають, щоб компанія застосовувала обґрунтовані якісні або кількісні пороги та могла пояснити, як вони були визначені або застосовані.

Компанія може використовувати, наприклад, 5-рівневу шкалу: низький, середній, значний, високий, критичний рівень. Важливо, щоб кожен рівень був чітко описаним, а їх кількість була достатньою для порівняння IROs і тем. Для кожного критерію потрібно визначити, що означає відповідний бал або рівень оцінки. Наприклад, для фінансового ефекту доцільно визначити, які суми, відсотки від EBITDA, виручки, активів або капітальних витрат відповідають різним рівням матеріальності, а для якісних критеріїв може враховуватися репутаційний ефект.

Поріг оцінки матеріальних IROs, тем і підтем

Окремо в методології потрібно визначити "threshold", тобто порогове значення, за яким компанія розмежує матеріальні та нематеріальні теми й IROs. Такий поріг може бути встановлений окремо для матеріальності впливу та фінансової матеріальності. Ключовим є обґрунтованість порогу, послідовність застосування та можливість пояснити, чому саме цей рівень відокремлює матеріальні IROs від нематеріальних. Відповідно до підходу EFRAG, процес DMA має відображати факти та обставини конкретної компанії, тому шкали й пороги мають враховувати бізнес-модель, сектор, географію, масштаб діяльності, ланцюг створення вартості, систему ризик-менеджменту та інші доступні дані.

Етап 2. Розуміння контексту діяльності компанії

На цьому етапі компанія формує цілісне розуміння своєї діяльності, ланцюга створення вартості, зовнішнього середовища та зацікавлених сторін, щоб надалі коректно ідентифікувати потенційні матеріальні IROs. У ESRS 1 прямо зазначено, що компанія має фокусувати оцінку на сферах, де матеріальні IROs є ймовірними, з урахуванням стратегії, бізнес-моделі, географій, секторів, бізнес-відносин, характеру діяльності та інших факторів.

Бізнес-модель і стратегія компанії

Аналізується, як компанія створює вартість, які фактори є ключовими для її розвитку та які стратегічні цілі визначені на коротко-, середньо- і довгостроковий період. Це допомагає зрозуміти, які ESG питання можуть впливати на бізнес-модель, стратегічні пріоритети та майбутню стійкість компанії.

Види економічної діяльності

Визначаються види економічної діяльності, операційні процеси, продукти чи послуги, джерела доходу та інші елементи діяльності компанії, у межах яких можуть виникати матеріальні IROs, теми і підтеми.

Організаційна структура та географія діяльності

Компанія аналізує організаційну структуру, географічну присутність, підрозділи, дочірні компанії, філії, виробничі майданчики, офіси та інші елементи діяльності, які входять до охоплення DMA. Це дозволяє врахувати відмінності між країнами, регіонами, локаціями або бізнес-напрямами, де можуть виникати матеріальні IROs.

Такий аналіз також допомагає визначити, на якому рівні надалі доцільно агрегувати або дезагрегувати інформацію про матеріальні IROs, наприклад за сектором, дочірньою компанією, географією або активом, щоб не приховати суттєві відмінності між окремими частинами діяльності компанії.

Ланцюг створення вартості

Компанія аналізує ланцюг створення вартості (upstream, власні операції, downstream), постачальників, підрядників, партнерів, дистриб'юторів, клієнтів та інші бізнес-відносини. Окремо враховуються продукти й послуги компанії, ринки її присутності, основні клієнтські сегменти та суттєві зміни за звітний період. Згідно з ESRS, IROs можуть бути матеріальними для різних частин ланцюга створення вартості.

Регуляторне, ринкове та галузеве середовище

Компанія аналізує чинні та очікувані регуляторні вимоги, галузеві тенденції, конкурентне середовище, ринкові й технологічні зміни, а також зовнішні ESG-фактори, які можуть впливати на її діяльність. Для цього можуть використовуватися нормативні документи, галузеві бенчмарки, звіти конкурентів і компаній-аналогів, аналітичні матеріали, медіа-публікації, наукові дослідження та інші зовнішні джерела.

Внутрішні документи й дані

Компанія аналізує наявні внутрішні документи й дані, зокрема ESG-політики, ризик-реєстри, результати наявних процесів due diligence, звіти зі сталого розвитку, матеріали внутрішніх аудитів, дані щодо зареєстрованих інцидентів, звернення зацікавлених сторін, результати опитувань, а також іншу управлінську та операційну інформацію.

Зацікавлені сторони

Компанія визначає основні групи зацікавлених сторін, чиї інтереси зазнають або можуть зазнавати впливу через її власні операції та бізнес-відносини в ланцюгу створення вартості. Це допомагає врахувати їхні інтереси, очікування та занепокоєння під час подальшої ідентифікації й оцінки IROs.

Результатом цього етапу є структурований опис контексту діяльності компанії, який формує основу для наступних етапів DMA.

Етап 3. Визначення переліку ESG тем для оцінки

На цьому етапі компанія формує попередній перелік тем і підтем сталого розвитку, які можуть бути пов'язані з її IROs. Такий перелік є основою для подальшої оцінки матеріальності впливу та фінансової матеріальності.

Перелік тем і підтем ESRS

Компанія має використовувати перелік тем і підтем ESRS як відправну точку для формування попереднього переліку тем для оцінки. Цей перелік наведений у стандарті ESRS 1 в Додатку А «Перелік тем». Додаток містить 9 тем та 31 підтему, що охоплені екологічними, соціальними та управлінськими стандартами ESRS.

На цьому етапі компанія може попередньо відокремити теми, які є очевидно не застосовними. Водночас таке виключення має бути обґрунтованим і задокументованим, а теми з невизначеним статусом доцільно залишати для подальшої детальної оцінки.

Специфічні для компанії теми

Окрім тем, перелічених в Додатку А «Перелік тем», компанія має визначити і додати до переліку теми, специфічні для її діяльності. Це здійснюється тільки якщо цей перелік не повністю відображає особливості її діяльності або потребує додаткової деталізації. Такі теми можуть бути пов'язані зі специфікою галузі, бізнес-моделлю, продуктами чи послугами, технологіями або іншими факторами.

Застосування "top-down" підходу

На цьому етапі компанія може провести top-down screening тем і підтем на основі результатів аналізу контексту її діяльності (Етап 2).

А саме, компанія може класифікувати теми й підтеми як матеріальні, нематеріальні або такі, що потребують подальшої детальної оцінки. Якщо висновок щодо матеріальності або нематеріальності теми або підтеми є очевидним і належно обґрунтованим на основі контексту діяльності компанії, він може бути зафіксований без детальної оцінки кожного можливого IRO (Етап 4). Якщо статус теми або підтеми залишається невизначеним, відповідні IROs оцінюються детальніше на подальших етапах DMA.

Такий підхід дозволяє сфокусувати подальшу оцінку на тих темах і підтемах, щодо яких потрібен детальніший аналіз.

Результатом цього етапу є попередній перелік ESG тем і підтем для оцінки, включаючи теми з ESRS та, за потреби, специфічні для компанії теми.

Етап 4. Оцінка матеріальності впливу (1/3)

На цьому етапі компанія визначає та оцінює фактичні й потенційні ESG-впливи, пов'язані з її власними операціями та ланцюгом створення вартості. Метою етапу є визначити, які впливи компанії на фактори ESG є матеріальними.

I. Визначення фактичних і потенційних ESG впливів компанії

Компанія формує широкий перелік фактичних і потенційних ESG-впливів, які вже виникають або можуть виникнути у коротко-, середньо- чи довгостроковому періодах. Для кожної теми і підтеми, визначеної на Етапі 3, формується окремий перелік таких впливів. Впливи можуть бути позитивними або негативними та стосуватися усіх складових ланцюга створення вартості компанії (власні операції, upstream, downstream).

Для кожного впливу необхідно зафіксувати:

- пов'язану тему або підтему ESRS,
- короткий опис впливу,
- тип впливу: існуючий або потенційний,

- характер впливу: позитивний або негативний,
- місце виникнення: власні операції, upstream, downstream ланцюг створення вартості,
- пов'язані групи зацікавлених сторін або екологічні аспекти,
- часовий горизонт (коротко-, середньо-, довгостроковий) – застосовується для потенційних і не визначається для існуючих впливів,
- можливий зв'язок із ризиком або можливістю для компанії, який потрібно врахувати під час подальшої оцінки фінансової матеріальності,
- джерела інформації та докази, на яких базується формулювання впливу.

Стандарт ESRS не визначає, який саме підрозділ або посадова особа мають формувати перелік впливів у межах DMA. На практиці координацію цього процесу зазвичай здійснює фахівець або підрозділ, відповідальний за проведення DMA, найчастіше ESG/ sustainability функція. Водночас для забезпечення

якості оцінки та повноти переліку впливів цей процес має здійснюватися у взаємодії з внутрішніми профільними фахівцями компанії (subject matter experts) за відповідними темами. Наприклад, впливи, пов'язані з темою енергетики доцільно формуватиразом з енергетичною функцією, впливи у сфері

охорони праці – з підрозділом охорони праці. Такий підхід дозволяє поєднати методологічну координацію з боку ESG / Sustainability функції з експертними знаннями підрозділів, які розуміють операційні процеси та можуть надати докази для підтвердження.

Для потенційних негативних впливів оцінка здійснюється з урахуванням лише тих заходів із запобігання та пом'якшення, які вже впроваджені і можуть обґрунтовано зменшити серйозність або ймовірність впливу. Майбутні або ще не впроваджені заходи не враховуються.

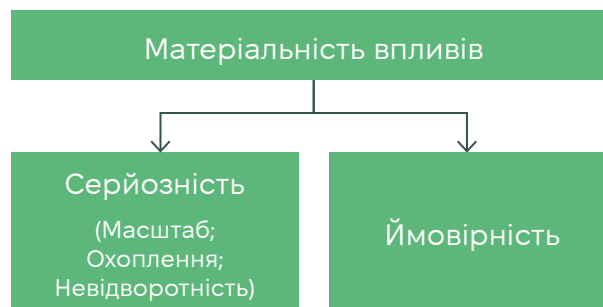
Впливи			
Тип:	Позитивні		Негативні
Характер	Існуючі		Потенційні
Часовий горизонт:	Короткострокові	Середньострокові	Довгострокові
Value chain:	Upstream	Власні операції	Downstream

Етап 4. Оцінка матеріальності впливу (2/3)

II. Оцінка матеріальності ESG впливів

Після формування переліку впливів компанія оцінює їх за критеріями, шкалами та порогами, визначеними у методології DMA. Мета цього кроку – визначити, які впливи компанії є матеріальними з точки зору матеріальності впливу.

Оцінка впливу базується на серйозності впливу, а для потенційних впливів також враховується ймовірність його виникнення.

Значення серйозності формується з трьох оціночних величин. При цьому оцінка кожного впливу здійснюється залежно від їхнього типу та характеру (див. таблицю нижче).

Для кожного критерію оцінки компанія формує окрему шкалу, наприклад, від 1 до 5, хоча ESRS не встановлює обов'язкової кількості рівнів. Для кожного рівня шкали має бути наведено чіткий опис того, що означає відповідна оцінка, з урахуванням специфіки екологічних, соціальних та управлінських впливів. Такий опис шкал потрібен для послідовної оцінки всіх впливів, обґрунтування підсумкового бала та формування доказової бази для зовнішнього звірення.

Серйозність (severity) показує загальну вагомість шкоди для людей або довкілля. Визначається через масштаб, охоплення та невідворотність впливу. **Для потенційного негативного впливу на права людини серйозність має перевагу над ймовірністю, тобто навіть менш імовірний вплив може бути матеріальним, якщо наслідки є серйозними.**

Масштаб (scale) показує, наскільки серйозним є негативний вплив або наскільки корисним є позитивний вплив для людей чи довкілля.

Охоплення (scope) показує, наскільки широко поширюється вплив. Для соціальних впливів це може бути кількість осіб або груп, яких стосується вплив. Для впливів на довкілля – географічний периметр, екосистема або природний ресурс.

Невідворотність (irremediable character) показує, наскільки складно і чи можливо усунути наслідки впливу та відновити попередній стан для постраждалих людей або довкілля.

Ймовірність (likelihood) показує, наскільки ймовірним є виникнення впливів.

Критерії оцінки матеріальності ESG-впливів залежно від типу та характеру впливу

Впливи	Серйозність			Ймовірність
	Масштаб	Охоплення	Невідворотність	
Існуючі + Негативні	✓ величина/рівень шкоди	✓ рівень поширення впливу на людей/території/екосистеми	✓ Складність усунення	✗ Для існуючих впливів не оцінюється (виставляється максимальне значення або виключається)
Існуючі + Позитивні	✓ величина/рівень користі		✗ Для позитивних впливів не оцінюється	✓ Ймовірність виникнення
Потенційні + Позитивні	✓ величина/рівень шкоди		✓ Складність усунення	✓ Ймовірність виникнення
Потенційні + Негативні	✓ величина/рівень шкоди		✓ Складність усунення	✓ Ймовірність виникнення

Етап 4. Оцінка матеріальності впливу (3/3)

Ролі та відповідальність в оцінці

впливів. ESRS не визначає конкретний підрозділ, який має проводити оцінку впливів. На практиці координацію процесу зазвичай здійснює ESG / Sustainability функція або інший підрозділ, відповідальний за DMA. Водночас для кожного впливу доцільно визначити відповідальну особу або підрозділ, який володіє профільною інформацією та може здійснити й підтвердити оцінку. За відповідними темами такими підрозділами можуть бути:

- екологічна, енергетична функція,
- функція охорони праці,
- функція HR,
- закупівельна функція,
- юридична, комплаєнс функція та інші.

Такий підхід дозволяє поєднати експертність внутрішніх ESG-фахівців та профільних експертів, які володіють даними, розуміють операційні процеси та можуть надати докази для оцінки.

Документування оцінки впливів. Для кожного оціненого впливу доцільно зберігати не лише бали за критеріями, а й логіку їх визначення. Зокрема, потрібно фіксувати обґрунтування присвоєних балів, використані джерела даних і докази, а також коментарі залучених функцій, зацікавлених сторін та експертів, якщо вони використовувалися під час оцінки. Таке документування дає змогу провести внутрішню перевірку результатів DMA та формує доказову базу для зовнішнього звірення.

Доказами для оцінки впливів можуть бути:

- внутрішні політики, процедури та плани дій,
- дані моніторингу, вимірювань, виробничої або операційної звітності,
- дані щодо інцидентів, скарг, порушень або звернень,
- результати внутрішніх і зовнішніх аудитів,
- результати наявних процесів due diligence,

- протоколи зустрічей, інтерв'ю або консультацій,
- галузеві бенчмарки, наукові джерела та регуляторні документи,
- аналітичні матеріали зовнішніх експертів і профільних організацій.

Визначення підсумкового бала

за кожним впливом. Стандарти не встановлюють єдиної обов'язкової формули для розрахунку підсумкового бала впливу. Компанія самостійно визначає спосіб агрегації балів у методології DMA: сума, середні

значення, зважена оцінка, матриця тощо. Важливо, щоб обрана формула не занижувала матеріальність впливів.

III. Визначення матеріальних тем з точки зору впливу компанії на сталий розвиток. Вплив визначається як матеріальний, якщо його підсумкова оцінка досягає або перевищує поріг, встановлений у методології DMA.

Тема або підтема стає матеріальною з точки зору матеріальності впливу, якщо з нею пов'язаний щонайменше один матеріальний вплив.

Нижче наведено приклади можливих формул для формування підсумкового бала матеріальності впливу:

$$\left(\begin{array}{c} \text{Серйозність} \\ \text{Max [Масштаб; Охоплення; Невідворотність]} \end{array} + \begin{array}{c} \text{Ймовірність} \end{array} \right) / 2 = \begin{array}{c} \text{Підсумковий бал} \\ \text{впливу} \end{array}$$

$$\left(\begin{array}{c} \text{Серйозність} \\ (\text{Масштаб} + \text{Охоплення} + \text{Невідворотність})/3 \end{array} + \begin{array}{c} \text{Ймовірність} \end{array} \right) / 2 = \begin{array}{c} \text{Підсумковий бал} \\ \text{впливу} \end{array}$$

$$\sqrt{\begin{array}{c} \text{Серйозність} \\ \text{Max [Масштаб; Охоплення; Невідворотність]} \end{array}} \times \begin{array}{c} \text{Ймовірність} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Підсумковий бал} \\ \text{впливу} \end{array}$$

$$\sqrt[3]{\begin{array}{c} \text{Серйозність} \\ (\text{Масштаб} \times \text{Охоплення} \times \text{Невідворотність}) \end{array}} \times \begin{array}{c} \text{Ймовірність} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Підсумковий бал} \\ \text{впливу} \end{array}$$

Етап 5. Оцінка фінансової матеріальності (1/2)

На цьому етапі компанія визначає та оцінює ESG-ризиків й можливостей, пов'язані з її власними операціями та ланцюгом створення вартості. Метою етапу є визначити, які ризиків й можливостей, пов'язані з факторами ESG, є матеріальними для компанії.

I. Визначення наявних і потенційних ESG ризиків та можливостей компанії

На цьому етапі компанія формує перелік ESG ризиків і можливостей, які вже впливають або можуть вплинути на її фінансовий стан, фінансові результати, грошові потоки, доступ до фінансування або вартість капіталу у коротко-, середньо- чи довгостроковому періоді.

Для кожної теми і підтеми, визначеної на Етапі 3, формується окремий перелік таких ризиків і можливостей.

Ризиків та можливостей можуть виникати з:

- матеріальних впливів, що можуть трансформуватися у фінансові наслідки для компанії,

- залежностей компанії від природних, людських або соціальних ресурсів, наприклад водних ресурсів, енергії, кваліфікованої робочої сили, постачальників або місцевих громад,
  - інших зовнішніх або внутрішніх факторів, зокрема кліматичних, регуляторних, технологічних змін, ринкових тенденцій, репутаційних факторів, змін у поведінці клієнтів.
- Для кожного ESG ризику або можливості доцільно зафіксувати:
- пов'язану тему або підтему ESRS,
  - короткий опис ризику або можливості,
  - фінансовий ефект: наявний або очікуваний,
  - джерело виникнення: вплив, залежність або інший фактор,
  - місце виникнення: власні операції, upstream або downstream ланцюг створення вартості,
  - можливий фінансовий ефект: вплив на доходи, витрати, активи, зобов'язання, грошові потоки, доступ до фінансування або вартість капіталу,
  - часовий горизонт: коротко-, середньо- або довгостроковий,
  - пов'язаний ESG-вплив, якщо такий зв'язок встановлено,
  - відповідальну функцію або підрозділ,
  - джерела даних і докази, на яких базується формулювання ризику або можливості.

Координацію цього процесу зазвичай здійснює ESG / Sustainability функція або підрозділ. Водночас перелік ризиків і можливостей має формуватися у співпраці з функціями, які володіють інформацією щодо фінансів, ризик-менеджменту, операційної діяльності: функції стратегії, фінансів, ризик-менеджменту, комплаєнсу, закупівель, HR, HSE та інші. Результатом є перелік ESG ризиків і можливостей для подальшої оцінки фінансової матеріальності.

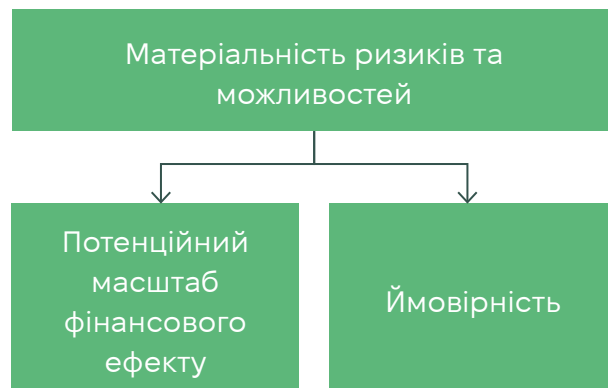
Ризики та можливості			
Тип:	Ризики		Можливості
Джерело виникнення:	Впливи	Залежності	Інші фактори
Часовий горизонт:	Короткострокові	Середньострокові	Довгострокові
Value chain:	Upstream	Власні операції	Downstream

Етап 5. Оцінка фінансової матеріальності (2/2)

II. Оцінка матеріальності ESG ризиків і можливостей

Після формування переліку ESG ризиків і можливостей компанія оцінює їх за критеріями, шкалами та порогоми, визначеними у методології DMA. Мета цього кроку – визначити, які ризики та можливості є матеріальними з точки зору фінансової матеріальності, тобто мають або можуть мати значний вплив на фінансовий стан компанії.

Ключовими критеріями оцінки фінансової матеріальності є ймовірність виникнення ризику або можливості та потенційний масштаб фінансового ефекту:

Потенційний масштаб фінансового ефекту (potential magnitude of financial effects) показує можливу вагомість фінансових наслідків ESG ризику або можливості для компанії. Визначається через потенційний ефект на фінансовий стан компанії, її фінансові результати, грошові потоки, доступ до фінансування або вартість капіталу.

Потенційний масштаб фінансового ефекту може оцінюватися **кількісно або якісно** залежно від характеру ESG ризику чи можливості, доступності даних та здатності компанії обґрунтовано виміряти можливі фінансові наслідки. Якщо фінансовий ефект можна надійно оцінити, компанія може застосовувати кількісні пороги. Вони можуть визначатися у грошовому вимірі або як відносні показники, наприклад частка від виручки, витрат, активів, EBITDA або грошових потоків.

Водночас ESRS не вимагають обов'язково монетизувати кожен ESG ризик або можливість. Якщо фінансовий ефект не може бути

надійно виміряний на дату оцінки або витрати на цей розрахунок є непропорційними за коштами або часу, ризик або можливість все одно можуть бути фінансово матеріальними. У такому випадку компанія може застосовувати якісні пороги або діапазони оцінки.

Якісна оцінка може враховувати стратегічну значущість ризику або можливості, регуляторну чутливість, вплив на ділову репутацію, можливий вплив на доступ до фінансування. В методології DMA доцільно передбачити підхід до оцінки як кількісно вимірюваних, так і якісно оцінюваних ESG ризиків і можливостей. Для кожного типу оцінки потрібно визначити відповідні шкали й пороги.

Ймовірність (likelihood) показує наскільки ймовірним є виникнення ESG ризику або можливості у визначеному часовому горизонті.

Ймовірність ESG ризику або можливості може відрізнитися залежно від періоду, тому для кожного з них необхідно зазначити

часовий горизонт. Компанія може застосовувати єдину шкалу ймовірності для впливів, ризиків і можливостей, якщо така шкала є чітко описаною та послідовно використовується в межах DMA.

При здійсненні оцінки необхідно вказувати обґрунтування присвоєних оцінок, а також джерела даних.

III. Визначення матеріальних тем з точки зору впливу на фінансовий стан компанії. Ризики та можливості визначаються як матеріальні, якщо їх підсумкова оцінка досягає або перевищує поріг, встановлений у методології DMA.

Тема або підтема вважається фінансово суттєвою, якщо з нею пов'язаний щонайменше один матеріальний ESG ризик або одна матеріальна ESG можливість.

Приклад: шкали та критерії оцінки матеріальності

У звіті Vorregaard з оцінки подвійної матеріальності за 2023 рік наведено деталізовані шкали для оцінки матеріальності впливу та фінансової матеріальності. Компанія окремо формує шкали для екологічних і соціальних впливів, а також розмежовує підхід до оцінки негативних і позитивних впливів. Масштаб фінансового ефекту оцінюється через порогові значення EBITDA та інвестицій, і шкали відрізняються для короткострокового та середньо- і довгострокового періодів.

TABLE 1. NEGATIVE ENVIRONMENTAL SCORE: SEVERITY (A+B+C)/3

Points A/B/C	Scale- negative (A) How grave is the impact on the environment?	Scope (B) How widespread is the impact on the environment?	Remediability (C) How difficult is it to reverse the impact on the environment?
5	Very high (ex. worst in has been in recent years)	Global/total	Irremediable/irreversible
4	High (ex. impact and not reaching goal or leagle requirements)	Widespread	Very difficult to remedy or long-term
3	Medium (ex. impact but fulfilling legal requirements)	Medium (ex. COD, SO2, NOX, dust, P, N, waste; Resource use,...)	Difficult to remedy or mid-term
2	Low (ex. impact but reaching own goal if stricter than legal requirements)	Concentrated (ex. Site soil...)	Remediable with efforts short-term
1	Minimal Impact	Limited	Relatively easy to remedy short-term
0	None	None	Very easy to remedy

TABLE 2. POSITIVE ENVIRONMENTAL SCORE: (A+B)/2

Points A/B	Scale- positive (A) How beneficial is the impact on the environment? (Contribution to UN Sustainable Development goals)	Scope (B) How widespread is the impact on the environment?
5	Very high	Global/total
4	High	Widespread (ex. our products)
3	Medium	Medium (ex. COD, SO2, NOX, dust, P, N, waste; Resource use,...)
2	Low	Concentrated (ex. Site soil...)
1	Minimal	Limited
0	None	None

For the positive impact on environment, we have used the scoring criteria in table 2.

TABLE 3. NEGATIVE SOCIAL SCORE: SEVERITY (A+B+C)/3

Points A/B/C	Scale- negative (A) How grave is the impact on people?	Scope (B) How widespread is the impact on people?	Remediability (C1) negative How difficult is it to reverse the impact on the environment?
5	Absolute /Very high	Global/total	Irremediable/irreversible
4	High	Widespread (Value chain)	Very difficult to remedy or long-term
3	Medium	Medium (Borregaard)	Difficult to remedy or mid-term
2	Low	Concentrated (Borregaard)	Remediable with efforts (time and cost)
1	Minimal/ Very low	Limited	Relatively easy to remedy short-term
0	None	None	Very easy to remedy

TABLE 4. POSITIVE SOCIAL IMPACT SCORE: (A+B)/2

Points A/B	Scale- positive (A) How beneficial is the impact on people? (ex. Contribution to UN Sustainable Development goals)	Scope (B) How widespread is the impact?
5	Very high	Global/total
4	High	Widespread
3	Medium	Medium
2	Low	Concentrated
1	Minimal	Limited
0	None	None

TABLE 5. FINANCIAL MATERIALITY SCORING CRITERIA

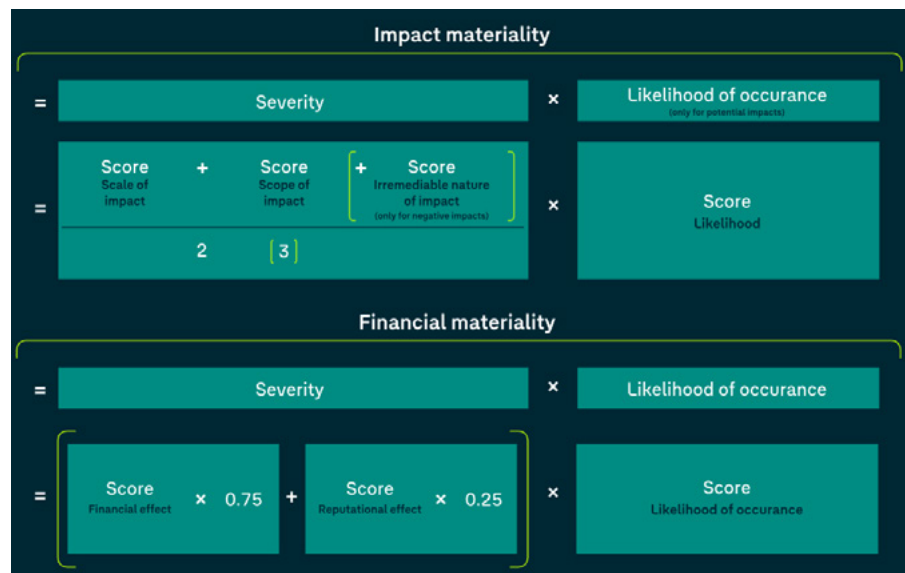
SHORT-TERM	
EBITDA & investments	Impact points
> 50 mill NOK	3
25-50 mill NOK	2
0-25 mill NOK	1

MID AND LONG-TERM	
EBITDA & investments	Impact points
> 100 mill NOK	3
50-100 mill NOK	2
<50 mill NOK	1

Приклади: оцінка матеріальності впливу та фінансової матеріальності

Volkswagen Group для оцінки **матеріальності впливу** використовує підхід із розрахунком середнього значення. Для позитивних впливів серйозність визначається як середнє двох критеріїв: масштаб і охоплення. Для негативних впливів до розрахунку додається третій критерій – невідворотність. Оскільки для існуючих впливів ймовірність окремо не оцінюється, у формулі вона виставляється на рівні 100%.

Для **фінансової матеріальності** потенційний масштаб фінансового ефекту складається з двох зважених складових: фінансового ефекту з вагою 0,75 та репутаційного ефекту з вагою 0,25. Такий підхід оцінки фінансової матеріальності є унікальним. Це демонструє, що в межах ESRS компанія може адаптувати методологію DMA до власної системи управління ризиками, специфіки діяльності та характеру можливих фінансових наслідків.

Джерело: Звіт зі сталого розвитку Volkswagen Group за 2025 рік

OLB Bank використовує формульний підхід, у якому серйозність впливів розраховується як середнє арифметичне відповідних критеріїв. Для фактичних впливів банк не застосовує окрему оцінку ймовірності: результат дорівнює серйозності. Це відрізняється від підходу Volkswagen, де для фактичних впливів ймовірність приймається на рівні 100%, але обидва варіанти демонструють допустиму гнучкість у практичному застосуванні вимог ESRS.

Для потенційних впливів, а також для **ризиків і можливостей** OLB Bank використовує середнє геометричне: підсумковий результат визначається як квадратний корінь із добутку серйозності та ймовірності.

Impact/risk/opportunity	Extent (A)	Significance (T)	Irreversibility (I)	Severity (S)	Probability (P)	Result (R)	Threshold
Actual Negative effect	A	T	U	$S = \frac{A+T+U}{3}$	–	$E = S$	$E > 3,5$
Actual positive effect	A	T	–	$S = \frac{A+T}{2}$	–	$E = S$	$E > 3,5$
Potentially negative impact	A	T	U	$S = \frac{A+T+U}{3}$	W	$E = \sqrt{S \times W}$	$E > 3,5$
Potential positive impact	A	T	–	$S = \frac{A+T}{2}$	W	$E = \sqrt{S \times W}$	$E > 3,5$
Negative financial impact (risk)	A	–	–	$S = A$	W	$E = \sqrt{S \times W}$	$E > 3,5$
Positive financial impact (opportunity)	A	–	–	$S = A$	W	$E = \sqrt{S \times W}$	$E > 3,5$

Джерело: Звіт зі сталого розвитку OLB Bank за 2025 рік

Залучення й взаємодія із зацікавленими сторонами (1/2)

Згідно з вимогами ESRS взаємодія із зацікавленими сторонами є наскрізним елементом DMA і джерелом інформації для визначення й оцінки IROs. Зокрема, показник **ESRS 2 SBM-2** вимагає розкрити у звіті опис процесу залучення зацікавлених сторін, ключові групи зацікавлених сторін, з якими компанія взаємодіє, розуміння їхніх інтересів і поглядів у зв'язку зі стратегією та бізнес-моделлю компанії, а також те, як адміністративні, управлінські та наглядові органи отримують інформацію про погляди й інтереси ключових зацікавлених сторін щодо матеріальних IRO.

Соціальні розкриття за ESRS охоплюють чотири соціальні групи: власна робоча сила (**ESRS S1**), працівники в ланцюгу створення вартості (**ESRS S2**), громади (**ESRS S3**), споживачі та кінцеві користувачі (**ESRS S4**). Якщо відповідна соціальна тема є матеріальною, компанія має розкрити, як вона взаємодіє з відповідною групою зацікавлених сторін. А саме, чи має канали для отримання звернень, скарг та повідомлень, як реагує на виявлені занепокоєння та негативні впливи.

Формати взаємодії із зацікавленими сторонами

Компанія може використовувати регулярний діалог із зацікавленими сторонами або проводити окремі консультації для цілей звітності. Формати взаємодії можуть включати: інтерв'ю, опитування, онлайн-анкети (зокрема використання Google Forms, Microsoft Forms або інших подібних інструментів), робочі зустрічі, фокус-групи, консультації. Якщо пряме залучення певних груп неможливе або недоцільне, компанія може спиратися на альтернативні джерела інформації: незалежних експертів, неурядові або представницькі організації, галузеві асоціації, наукові статті, результати аудитів, інформацію про інциденти та інші джерела.

Коли компанія може залучати зацікавлені сторони

Окреме залучення зацікавлених сторін на кожному етапі DMA не є необхідним. ESRS також не встановлюють обов'язкового конкретного моменту, коли саме компанія має провести таке залучення.

Групи зацікавлених сторін у межах ESRS		
Назва групи	Зацікавлені сторони, які зазнають або можуть зазнати впливу	Користувачі звітності зі сталого розвитку
Про групу	Особи або організації, чиї інтереси пов'язані з діяльністю компанії та можуть змінюватися внаслідок її операцій, продуктів, послуг або ділових відносин у ланцюгу створення вартості	Особи та організації, які використовують звітність зі сталого розвитку компанії для ухвалення рішень та/або оцінювання діяльності компанії
Кого включає	Працівники, місцеві громади, органи влади, споживачі, кінцеві користувачі, підрядники, громадські організації, природа (як «мовчазна зацікавлена сторона») та інші	Інвестори, кредитори, банки, страхові компанії, бізнес-партнери, органи влади, аналітики, громадські організації та інші

Відповідно до вимог ESRS, основний фокус припадає на залучення зацікавлених сторін, що зазнають або можуть зазнати впливу. Оскільки саме ці групи можуть надати інформацію про те, як діяльність компанії, її продукти, послуги або бізнес-відносини впливають чи можуть впливати на людей і довкілля, що є основою оцінки матеріальності впливу.

Для оцінки фінансової матеріальності компанія може додатково використовувати діалог із користувачами звітності, щоб перевірити релевантність ESG-ризиків і можливостей, їхню ймовірність та потенційний фінансовий масштаб.

Залучення й взаємодія із зацікавленими сторонами (2/2)

На етапі розуміння контексту діяльності компанії доцільно визначити, які групи можуть зазнавати впливу через її діяльність, продукти, послуги або бізнес-відносини. За можливості ці групи пріоритизуються з урахуванням характеру потенційного впливу, вразливості груп, масштабу діяльності компанії, географії, сектору та особливостей ланцюга створення вартості.

На етапі ідентифікації IROs компанія може залучати зацікавлені сторони або використовувати результати попередньої чи поточної взаємодії з ними для визначення фактичних і потенційних впливів.

На етапі оцінки матеріальності впливів зацікавлені сторони можуть бути залучені до оцінки впливів, які є релевантними для них. Наприклад, працівники можуть надати інформацію щодо умов праці, охорони праці, місцеві громади – щодо екологічних і соціальних наслідків діяльності компанії, споживачі та кінцеві користувачі – щодо безпеки продукції, доступності послуг або захисту персональних даних.

Якщо компанія має налагоджені механізми діалогу з акціонерами, інвесторами або кредиторами, вона може використовувати цю поточну взаємодію для визначення і перевірки порогів фінансової матеріальності.

Таким чином, відповідно до вимог ESRS, у звіті буде розкрито інформацію, вилучення чи викривлення якої могло б обґрунтовано вплинути на рішення, які ухвалюють користувачі звітності зі сталого розвитку на її основі.

Також компанія може спочатку провести попередню оцінку DMA на основі наявної інформації про попередню взаємодію із зацікавленими сторонами. Після цього компанія може зібрати відгук релевантних зацікавлених сторін, перевірити повноту переліку IROs та за потреби внести корективи до оцінок, порогів та обґрунтувань матеріальності.

Документування результатів взаємодії із зацікавленими сторонами

Для формування доказової бази DMA компанії доцільно документувати:

- перелік залучених груп зацікавлених сторін, логіку їх відбору та пріоритизації,
- формат, дату або період залучення та взаємодії,
- розглянуті теми, основні висновки, отримані від зацікавлених сторін,
- як отримана інформація вплинула на ідентифікацію, оцінку або валідацію IROs,
- які альтернативні джерела були використані, якщо пряме залучення певних груп не проводилося,
- як погляди зацікавлених сторін були донесені до відповідних органів вищого керівництва.

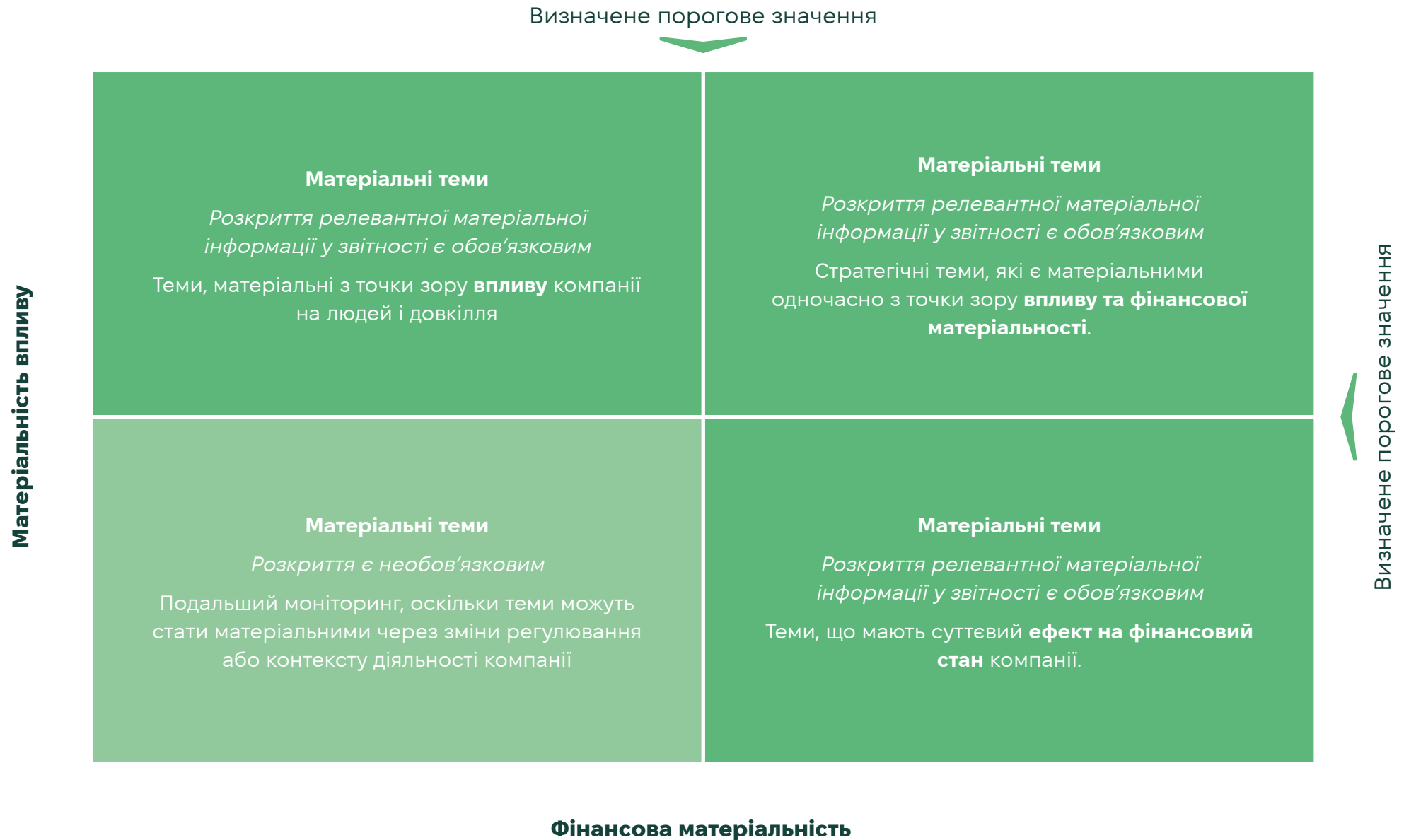
Таке документування потрібне для формування доказової бази для зовнішнього звірення.

Етап 6. Фіналізація, доповнення та валідація результатів (1/3)

Формування фінальної Матриці матеріальних тем

На цьому етапі результати оцінки матеріальності впливу та фінансової матеріальності консолідуються у фінальну **матрицю матеріальних тем**. Матриця не є обов'язковою формою представлення результатів за вимогами ESRS, однак традиційно використовується як практичний інструмент для узагальнення й візуалізації висновків DMA.

Перелік матеріальних IRO, визначених за результатами DMA, має бути відображений у звітності.

Етап 6. Фіналізація, доповнення та валідація результатів (2/3)

Внутрішня валідація результатів DMA

Наступним кроком доцільно провести внутрішню валідацію результатів DMA, що забезпечить перевірку повноти і коректності оцінки. За результатами валідації компанія може уточнити формулювання IROs, переглянути окремі оцінки, доповнити доказову базу.

Внутрішня валідація може проводитися у форматі робочих сесій із внутрішніми профільними фахівцями компанії, а також, за потреби, із представниками зовнішніх зацікавлених сторін. Окремо результати DMA доцільно узгодити з менеджментом та органами вищого управління для фіналізації переліку матеріальних тем, впливів, ризиків і можливостей, які будуть розкриті у звітності.

Такий підхід може бути реалізований у зв'язку з вимогами ESRS 2. Зокрема, компанія має пояснити, хто на рівні адміністративних, управлінських або наглядових органів відповідає за управління чи нагляд за матеріальними впливами, ризиками та можливостями.

Визначення інформації, що підлягає розкриттю

На цьому етапі компанія визначає, яка саме інформація має бути включена до звіту за результатами DMA. Основою є фінальний перелік матеріальних тем, підтем та IROs. Компанія зіставляє кожен матеріальну тему або підтему з відповідними стандартами ESRS, вимогами до розкриття та точками даних (datapoints).

Водночас матеріальність теми не означає автоматичного розкриття всіх точок даних відповідного тематичного стандарту. Тому на цьому етапі застосовується фільтр інформаційної матеріальності. Компанія визначає, які розкриття та точки даних є необхідними для розуміння матеріальних впливів, ризиків і можливостей, їхніх наслідків та підходу компанії до управління ними.

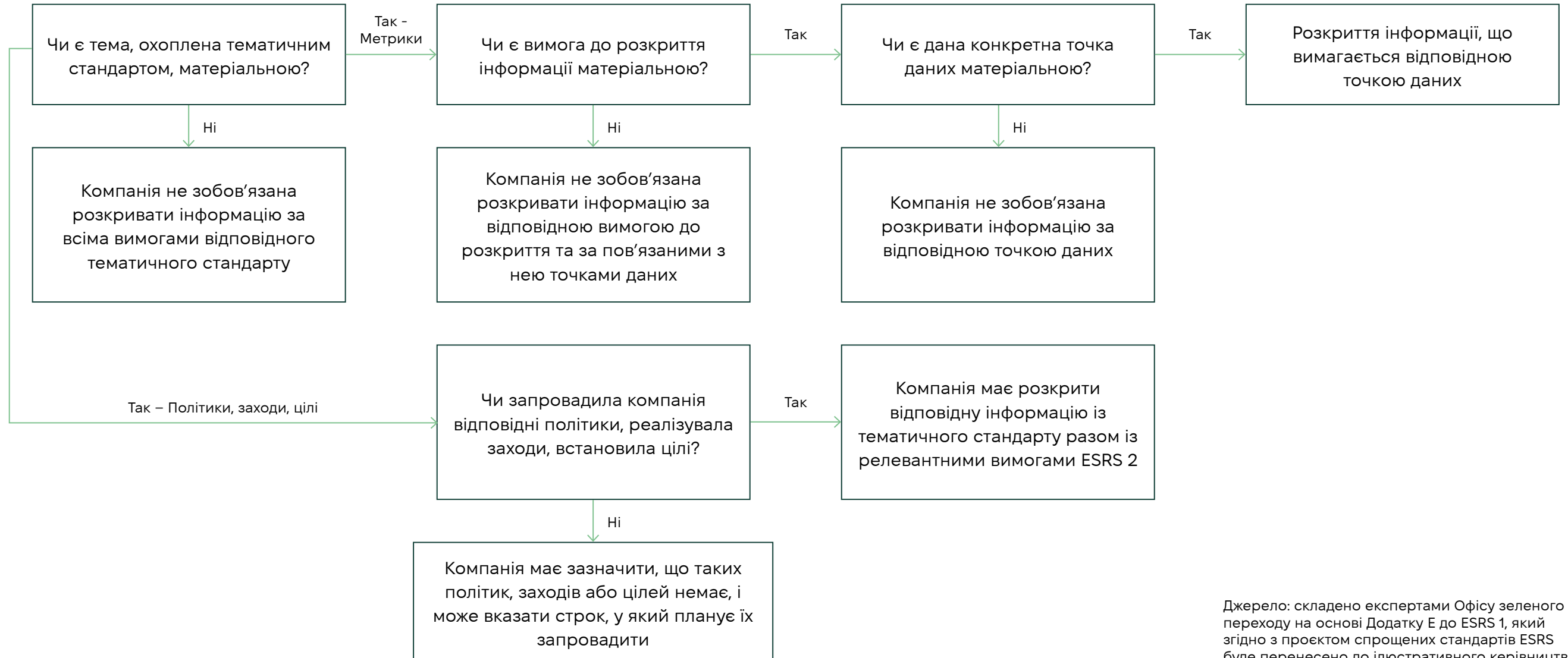
Для матеріальних тем також потрібно визначити, які політики, дії, метрики та цілі підлягають розкриттю. Якщо щодо матеріальної теми вони відсутні, необхідно додати пояснення цього у звіті.

Окремо компанія перевіряє, чи достатньо вимоги ESRS охоплюють її матеріальні IROs. Якщо матеріальна тема, підтема або IRO не охоплені ESRS або охоплені недостатньо детально, компанія формує специфічне для себе розкриття. Такі розкриття мають надавати матеріальну інформацію, необхідну для розуміння відповідних IROs.

Результатом цього етапу є робоча таблиця розкриттів, яка пов'язує результати DMA зі структурою звіту та необхідними показниками для розкриття. Доцільно включити до неї: матеріальні теми й підтеми, IROs, перелік точок даних ESRS для розкриття, відповідальні функції за збір даних, та, за потреби, обґрунтування щодо окремих вимог, які не розкриваються через нематеріальність.

Етап 6. Фіналізація, доповнення та валідація результатів (3/3)

Логіка визначення інформації для розкриття за результатами DMA

Джерело: складено експертами Офісу зеленого переходу на основі Додатку Е до ESRS 1, який згідно з проектом спрощених стандартів ESRS буде перенесено до ілюстративного керівництва

Етап 7. Звітність за результатами DMA

Одним із заключних етапів є звітування за результатами DMA. Компанія має розкрити методологію оцінки, перелік матеріальних впливів, ризиків і можливостей, а також пояснити, як ці результати пов'язані зі стратегією, бізнес-моделлю та системою управління ризиками.

Методологія та критерії оцінки

У межах **ESRS 2 IRO-1** компанія має розкрити процес, за яким вона ідентифікувала та оцінювала матеріальні впливи, ризики й можливості. Зокрема, доцільно описати ключові етапи DMA, охоплення власних операцій і ланцюга створення вартості, використану методологію, вхідні дані, використані припущення, шкали, пороги. Також варто розкрити інформацію про консультації із зацікавленими сторонами, зовнішніми експертами.

Перелік матеріальних впливів, ризиків і можливостей

У межах **ESRS 2 IRO-2** компанія має розкрити стислий опис матеріальних впливів, ризиків і можливостей. Для кожного матеріального IRO потрібно вказати відповідну тему або підтему, місце виникнення у власних операціях чи в ланцюзі створення вартості, а також пояснити, як впливи стосуються людей або довкілля, а ризики й можливості – фінансового стану компанії. Також показник передбачає надання переліку показників, які компанія розкриває, із зазначенням, де відповідна інформація розміщена у звіті.

Якщо за результатами DMA компанія визначила **тему зміни клімату** як нематеріальну та не розкриває вимоги ESRS E1 «Зміна клімату», ESRS вимагає пояснити підстави такого висновку. Компанія має описати логіку оцінки, використані дані та причини, з яких кліматичні впливи, ризики й можливості не досягають установлених порогів матеріальності.

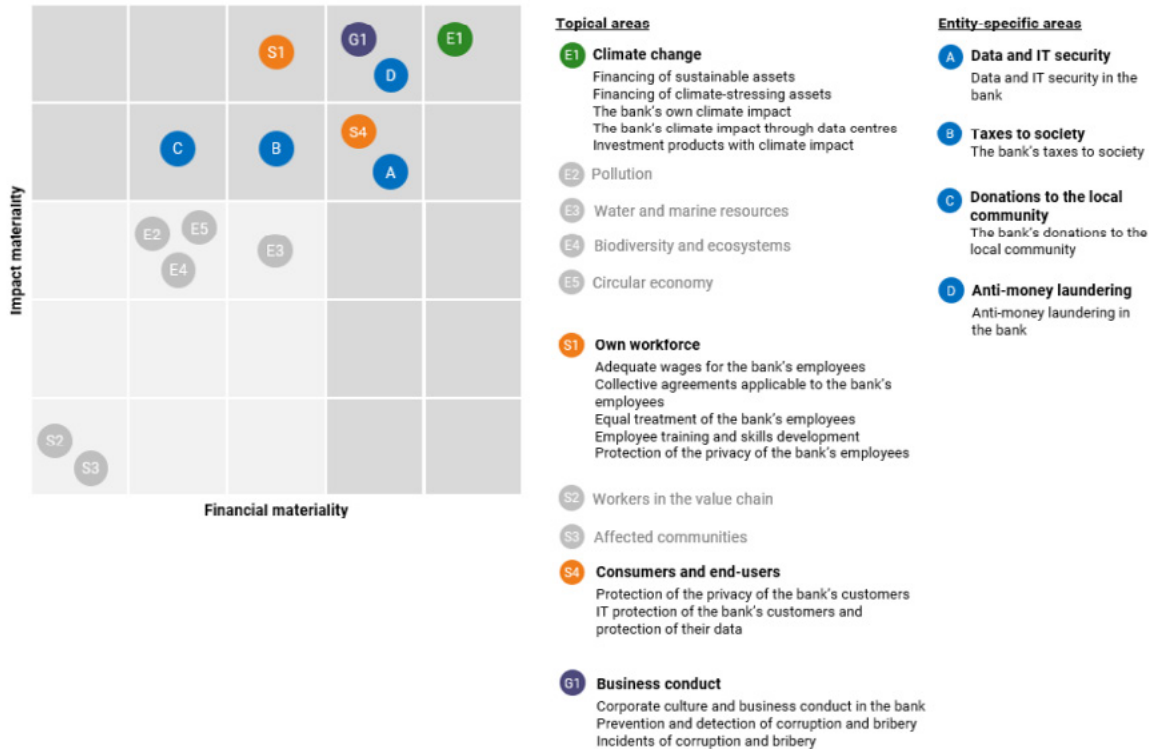
Зв'язок матеріальних IROs зі стратегією, бізнес-моделлю та управлінням ризиками

Також у межах **ESRS 2 SBM-3** компанія має пояснити, як матеріальні впливи виникають у зв'язку з її діяльністю, стратегією та бізнес-моделлю, як матеріальні ризики й можливості впливають на бізнес-модель і ланцюг створення вартості, а також як компанія вже реагує або планує реагувати на них у межах стратегії та в процесі ухвалення рішень. Також показник охоплює розкриття поточних і очікуваних фінансових ефектів матеріальних ризиків і можливостей, якщо така інформація є доступною та релевантною.

Приклад: матриця матеріальних тем та перелік матеріальних впливів, ризиків та можливостей (IROs)

У Річному звіті **Ringkjøbing Landbobank** за 2024 рік результати DMA подані у форматі матриці матеріальних тем та деталізованого переліку матеріальних впливів, ризиків і можливостей. Матриця показує розташування тем за двома вимірами, а перелік IROs розкриває інформацію про теми, підтеми, опис, місце в ланцюгу створення вартості, тип впливу, ризику або можливості та додаткову інформацію.

Material impacts, risks and opportunities in the area of sustainability in Ringkjøbing Landbobank

The bank's material impacts, risks and opportunities - climate change (ESRS E1)

Subtopic	Description	Value chain	Type	Additional information
Climate change mitigation and energy	Financing of sustainable assets Loans for sustainable assets and activities can help reduce CO ₂ e emissions, e.g. renewable energy and energy efficiency in production and buildings.	Downstream	Positive actual impact in the short, medium and long term	The bank has set targets for CO ₂ e reduction in the loan portfolio and views financing of sustainable assets as an important business area with considerable earnings potential.
			Opportunity for the bank	
Climate change mitigation and energy	Financing of climate-stressing assets Loans for assets and activities may generate considerable CO ₂ e emission but sourcing of energy and food is essential to people's conditions of life.	Downstream	Negative actual impact in the short, medium and long term	The bank has set CO ₂ e reduction targets and wants to help its customers in the transition to sustainable production, including in farming. Certain sectors are excluded from the loan portfolio.
			Transition risk for the bank	

The bank's material impacts, risks and opportunities - entity-specific disclosures

Subtopic	Description	Value chain	Type	Additional information
Data and IT security	Data and IT security in the bank Technical and organisational measures ensure correct data processing and storage, thus securing data against threats. IT risks are defined as risks associated with the bank's systems and data. Insufficient management of IT risks in the bank (by its employees) can have a negative impact on people and society.	Own operations and upstream	Negative potential impact in the short, medium and long term Risk for the bank	Data and IT security breaches, e.g. fraud and identity theft, are possible and can have major consequences for the people affected, and major financial consequences for the bank.

Джерело: Річний звіт Ringkjøbing Landbobank за 2024 рік

Етап 8. Зовнішнє завірення результатів DMA (1/3)

У межах CSRD звітність зі сталого розвитку підлягає **обов'язковому зовнішньому завіренню з надання обмеженої впевненості (limited assurance)**. Обмежена впевненість означає, що незалежний провайдер завірення виконує визначені процедури та формує висновок: чи було виявлено інформацію, яка свідчить про суттєві викривлення у звітності зі сталого розвитку або її невідповідність застосовним критеріям звітування. Зокрема, даний підхід застосовується і для опису методології та результатів DMA.

Пакетом змін і спрощень Omnibus I було вилучено перехід до обов'язкового завірення з достатньою впевненістю (reasonable assurance) звітності ESRS, тому завірення з надання обмеженої впевненості залишається основним рівнем завірення. Європейська Комісія має ухвалити окремий стандарт ЄС з обмеженого завірення до 1 липня 2027 року. До його ухвалення провайдери завірення застосовують національні вимоги та/або міжнародні стандарти завірення. На практиці одним із найпоширеніших міжнародних стандартів для завірення інформації зі сталого розвитку є **ISAE 3000 (Revised)**.

Також варто враховувати ISSA 5000, новий міжнародний стандарт IAASB для завірення інформації зі сталого розвитку, який набирає чинності для періодів, що починаються 15 грудня 2026 року або пізніше, та може застосовуватися провайдерами завірення залежно від регуляторних або професійних вимог.

Охоплення зовнішнього завірення DMA

Провайдер зовнішнього завірення розглядає не лише фінальний перелік матеріальних тем або IROs, а й логіку, за якою компанія дійшла до відповідних висновків. Зокрема, фокус перевірки охоплює:

- Завірення процесу DMA. Перевіряється, чи компанія послідовно виконала ключові кроки оцінки: визначила контекст діяльності, сформувала перелік тем та IROs, оцінила матеріальність IROs, врахувала власні операції та ланцюг створення вартості, застосувала визначені критерії, шкали й пороги, а також провела валідацію результатів. Окрема увага приділяється тому,

чи ключові судження компанії підтверджені належними доказами.

- Завірення розкриттів щодо DMA. Перевіряється, чи опис DMA у звітності відповідає фактично проведеному процесу DMA та вимогам ESRS. Зокрема, чи у звіті коректно описано методологію, межі оцінки, джерела інформації, припущення, критерії, шкали, пороги матеріальності, підхід до залучення зацікавлених сторін, порядок валідації результатів і зв'язок між матеріальними IROs та розкриттями у звітності.

Як підготуватися до зовнішнього завірення

Підготовка до зовнішнього завірення має здійснюватися під час проведення DMA, а не після фіналізації звіту. Компанії доцільно із самого початку формувати доказову базу: зберігати робочі файли, протоколи зустрічей, джерела даних, обґрунтування оцінок, версії результатів DMA та рішення, ухвалені під час валідації.

Насамперед компанії потрібно мати письмово зафіксовану методологію

DMA. Також важливо забезпечити простежуваний зв'язок між усіма етапами DMA: від аналізу контексту діяльності компанії до фінального переліку матеріальних IROs і розкриттів у звіті. Зовнішній перевіряючий має розуміти, як компанія перейшла від широкого до фінального переліку матеріальних тем і IROs.

Провайдер зовнішнього завірення також оцінює, чи у звіті належно розкрито зв'язок матеріальних IROs зі стратегією, бізнес-моделлю та процесами управління ризиками, а також чи описано роль адміністративних, управлінських і наглядових органів у контролі за процесом DMA.

Головний практичний принцип підготовки до завірення полягає в тому, що кожне суттєве твердження у звіті про процес DMA має бути підтверджене робочими матеріалами: методологією, таблицями оцінки, протоколами обговорень, джерелами даних, доказами залучення зацікавлених сторін та поясненнями ключових професійних суджень.

Етап 8. Зовнішнє завірення результатів DMA (2/3)

Вибір провайдера зовнішнього завірення

Вибір провайдера зовнішнього завірення доцільно здійснювати на ранньому етапі підготовки звітності. Це дає компанії більше часу для підготовки доказової бази та визначення відповідальних осіб. Перед укладенням договору доцільно обговорити з провайдером зовнішнього завірення очікуваний обсяг перевірки DMA і за можливості погодити очікуваний перелік документів, строки надання матеріалів та перелік підрозділів компанії для проведення інтерв'ю. Такий підхід допомагає краще підготуватися до перевірки й зменшує ризик суттєвих доопрацювань на фінальному етапі.

Ключовими критеріями вибору мають бути незалежність провайдера, досвід роботи з ESRS або іншими стандартами звітності зі сталого розвитку, знання сектору компанії, наявність компетентних фахівців, географічне охоплення діяльності.

Окремо доцільно запитати провайдера завірення, за яким стандартом проводитиметься перевірка, наприклад ISAE 3000 (Revised), ISAE 3410 для

окремих показників викидів парникових газів, ISSA 5000 або іншим релевантним стандартом.

Доказова база для завірення

Для підготовки до завірення компанії доцільно сформувати пакет документів, який підтверджує процес і результати DMA:

- методологія DMA,
- опис бізнес-моделі, стратегії, географії діяльності та ланцюга створення вартості,
- докази щодо джерел інформації: внутрішні документи, ризик-реєстри, дані щодо інцидентів і скарг, результати аудитів, галузеві бенчмарки, зовнішні дослідження,
- матеріали щодо залучення зацікавлених сторін, а саме їх перелік, пріоритизація, матеріали консультацій, опитувань або зустрічей, альтернативні джерела інформації,
- первинний перелік тем, підтем і IROs, що підлягали оцінці, "scoring file" з оцінками кожного IRO та обґрунтуваннями присвоєних балів,

- відповідність IROs темам, підтемам, власним операціям, ланцюгу створення вартості,
- протоколи зустрічей щодо валідації результатів та їх затвердження керівництвом,
- фінальна матриця або перелік матеріальних тем та IROs,
- відповідність матеріальних тем, підтем і IROs вимогам ESRS і точкам даних,
- проект розкриттів щодо процесу і результатів DMA у звіті.

Окрему увагу варто приділити обґрунтуванню професійних суджень. До кожного висновку потрібно зазначити пояснення, чому саме така оцінка є обґрунтованою.

Типові помилки, які ускладнюють завірення DMA

Під час підготовки до зовнішнього завірення компанії варто звернути увагу на типові помилки:

- відсутність письмової методології DMA,
- нечіткий периметр оцінки,
- шкали й пороги матеріальності описані загально або не застосовані послідовно,
- оцінки IROs не мають достатнього обґрунтування,
- фінансова матеріальність не узгоджена з підходами ризик-менеджменту,
- коригування результатів DMA без належного пояснення в документах,
- залучення зацікавлених сторін описане у звіті ширше, ніж це підтверджено доказами,
- розкриття у звіті не відповідають фактично проведеному процесу DMA.

Тому компанії варто документувати як фінальні результати DMA, так і проміжні версії, коментарі, зміни після валідації результатів, пояснення й підтвердження оцінок.

Етап 8. Зовнішнє завірення результатів DMA (3/3)

Типові процедури провайдера зовнішнього завірення

Процес завірення базується на зборі доказів незалежним провайдером з метою перевірки достовірності процесу й результатів оцінки DMA.

У межах завірення з наданням обмеженої впевненості провайдер зовнішнього завірення зазвичай використовує комбінацію запитів, інтерв'ю, аналізу документації та вибіркової перевірки доказів. Він може проводити інтерв'ю з департаментом сталого розвитку, фінансовою, юридичною, екологічною, закупівельною, HR-функцією, функцією ризик-менеджменту, охорони праці та іншими, які відповідають за результати DMA.

За потреби провайдер зовнішнього завірення може координувати роботу з аудитором фінансової звітності, особливо щодо узгодженості даних оцінки ризиків і можливостей з фінансовою інформацією та розкриття очікуваних фінансових ефектів у звітності.

У Річному звіті BAM Group N.V. за 2025 рік наведено висновок з надання обмеженої впевненості щодо звітності зі сталого розвитку, підготовлений провайдером зовнішнього завірення EY. Перевірка охоплювала відповідність звітності вимогам ESRS, включно з процесом DMA, за яким компанія визначала інформацію для розкриття. У висновку також зазначено, що завірення проводилося відповідно до Нідерландського стандарту 3810N, який базується на ISAE 3000 (Revised).

Limited assurance report of the independent auditor on the sustainability statement

To: the shareholders and the supervisory board of Koninklijke BAM Groep N.V.

Our conclusion

We have performed a limited assurance engagement on the consolidated sustainability statement for 2025 of Koninklijke BAM Groep N.V. based in Bunnik, the Netherlands (hereinafter: the company or Royal BAM Group N.V.) in chapter 6 Sustainability statement of the accompanying management report including the information incorporated in the sustainability statement by reference (hereinafter: the sustainability statement).

Based on our procedures performed and the evidence obtained, nothing has come to our attention that causes us to believe that the sustainability statement is not, in all material respects:

- prepared in accordance with the European Sustainability Reporting Standards (ESRS) as adopted by the European Commission and compliant with the double materiality assessment process carried out by the company to identify the information reported pursuant to the ESRS; and
- compliant with the reporting requirements provided for in Article 8 of Regulation (EU) 2020/852 (Taxonomy Regulation).

Our conclusion has been formed on the basis of the matters outlined in this limited assurance report.

Basis for our conclusion

We have performed our limited assurance engagement on the sustainability statement in accordance with Dutch law, including Dutch Standard 3810N, "Assurance-opdrachten inzake duurzaamheidsverslaggeving" (Assurance engagements relating to sustainability reporting), which is a specified Dutch standard that is based on the International Standard on Assurance Engagements (ISAE) 3000 (Revised), "Assurance engagements other than audits or reviews of historical financial information".

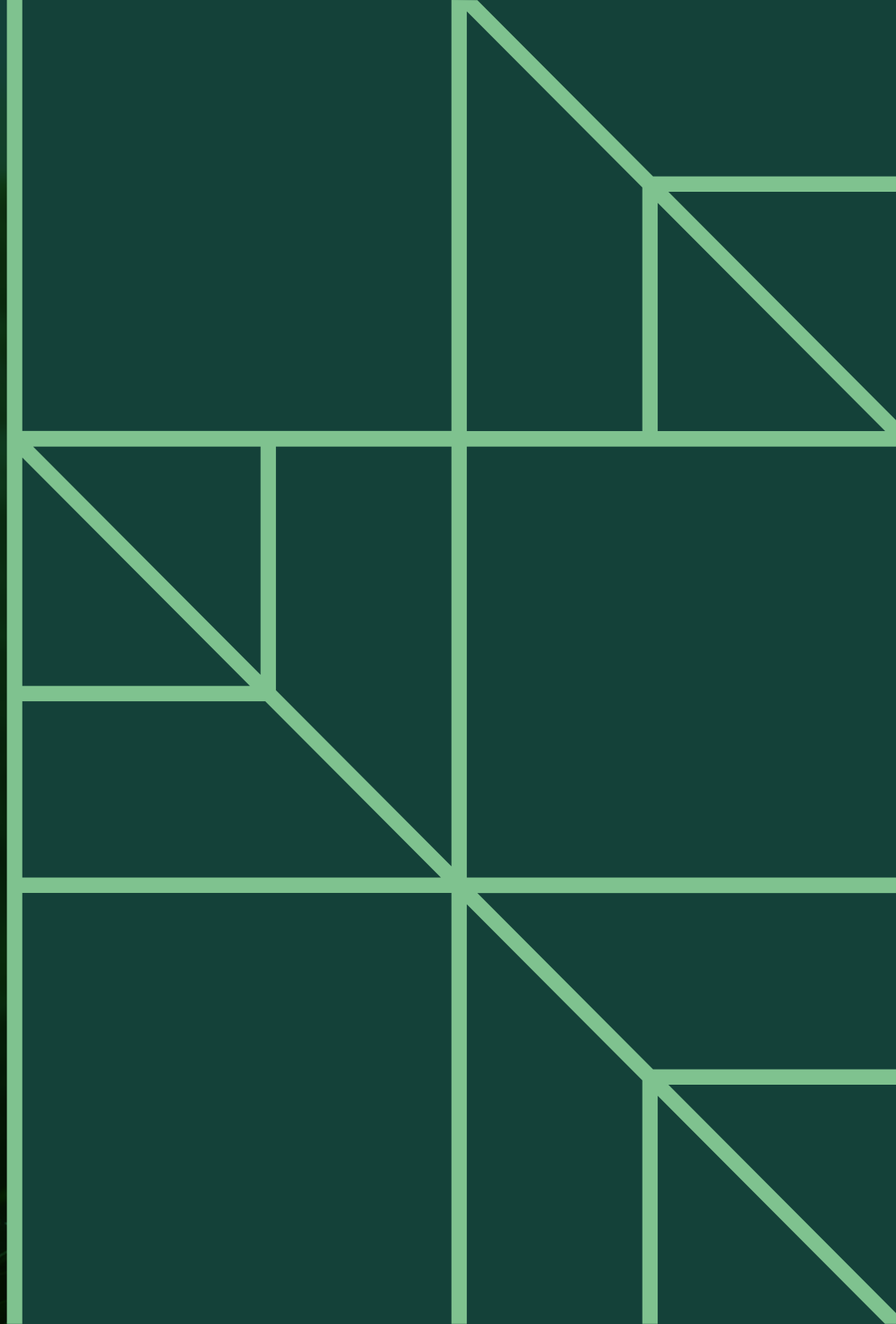
Our limited assurance engagement included amongst others:

- Performing inquiries and an analysis of the external environment and obtaining an understanding of relevant sustainability themes and issues, the characteristics of the company, its activities and the value chain and its key intangible resources in order to assess the double materiality assessment process carried out by the company as the basis for the sustainability statement and disclosure of all material sustainability-related impacts, risks and opportunities in accordance with the ESRS
- Obtaining through inquiries a general understanding of the internal control environment, the company's processes for gathering and reporting entity-related and value chain information, the information systems and the company's risk assessment process relevant to the preparation of the sustainability statement and for identifying the company's activities, determining eligible and aligned economic activities and prepare the disclosures provided for in Article 8 of Regulation (EU) 2020/852 (Taxonomy Regulation), without obtaining assurance information about the implementation or testing the operating effectiveness of controls
- Assessing the double materiality assessment process carried out by the company and identifying and assessing areas of the sustainability statement, including the disclosures provided for in Article 8 of Regulation (EU) 2020/852 (Taxonomy Regulation), where misleading or unbalanced information or material misstatements, whether due to fraud or error, are likely to arise ('selected disclosures'). Designing and performing further assurance procedures aimed at assessing that the sustainability statement is free from material misstatements responsive to this risk analysis.
- Considering whether the description of the double materiality assessment process in the sustainability statement made by the executive board appears consistent with the process carried out by the company.
- Determining the nature and extent of the procedures to be performed for the group components and locations. For this, the nature, extent and/or risk profile of these components are decisive.
- Performing analytical review procedures on quantitative information in the sustainability statement, including consideration of data and trends
- Assessing whether the company's methods for developing estimates are appropriate and have been consistently applied for selected disclosures. We considered data and trends, however our procedures did not include testing the data on which the estimates are based or separately developing our own estimates against which to evaluate the executive board's estimates
- Analyzing, on a limited sample basis, relevant internal and external documentation available to the company (including publicly available information or information from actors throughout its value chain) for selected disclosures

Вище наведено фрагмент висновку з надання обмеженої впевненості з Річного звіту BAM Group N.V. за 2025 рік

Матеріальність на практиці

- Матеріальність: що змінює методологія
- Два патерни переходу: перспектива фінансової матеріальності і деталізація тем
- Еволюція рамок оцінки матеріальності та їхній вплив на перелік тем
- Патерни 5 кейсів і висновки для України
- Досвід українських компаній: що показує практика
- Яка команда потрібна для DMA
- Як використовувати DMA для управлінських рішень

Матеріальність: що змінює методологія?

Дослідницьке питання і методологія

Окремою темою, яку ми вирішили дослідити у межах цієї аналітичної роботи є питання “Чи змінюється список матеріальних тем залежно від методології оцінки матеріальності?” Чи GRI, ESRS, TCFD і власні рамки задають різні периметри – систематично чи ситуативно? Розуміючи, що відповіді на ці питання мають пряме практичне значення для компаній, що готуються до DMA далі ми спробуємо на них відповісти.

Ми обрали 5 компаній: **Siemens AG, Shell, Unilever, Deutsche Bank, Volkswagen** та розглянули їхні звіти починаючи з 2022 року і до сьогодні з метою охопити період коли більшість великих європейських компаній переходили з однієї методології на іншу через набуття чинності директиви CSRD. Таким чином нам вдалось охопити 3+ рамки на кожну з компаній та проаналізувати трансформацію

практичного підходу до оцінки матеріальності та оцінити міру зміни кількості і списку матеріальних тем.

Крім завдання порівняти звітність за три-чотири звітні роки та відстежити зміни у переліку матеріальних тем та структуровані IROs у межах підтем при зміні стандарту, ми намагались врахувати специфіку галузевої операційної реальності.

Чому це питання важливе?

Вибір методології оцінки матеріальності – це не технічна деталь, а стратегічне рішення з наслідками для доступу до капіталу, відносин із зацікавленими сторонами і регуляторної відповідності. Тому нашою метою була перевірка гіпотези, що методологія має прямий вплив на те, які теми вважаються матеріальними, підлягають розкриттю та звіренню.

Компанія	Вихідні рамки	Цільова рамка
Siemens AG 2022–2025	GRI	ESRS
Shell 2023–2024	GRI, Ipieca	ESRS
Unilever 2023–2024	TCFD, GRI	ESRS
Deutsche Bank 2023–2024	GRI, SASB, TCFD	ESRS
Volkswagen 2023–2025	GRI, SASB	ESRS

Рамки: GRI TCFD SASB Ipieca ESRS

Ipieca — галузевий стандарт нафтогазового сектору.

Два патерни переходу: перспектива фінансової матеріальності і деталізація тем

Спостереження № 1 – врахування фінансової матеріальності (outside-in)

Як вже було попередньо зазначено, впродовж 2022-2025 років європейські компанії масово інтегрували в процес оцінки матеріальних тем вимоги, сформульовані директивою CSRD. Здебільшого ця трансформація виглядала як зміна фокусу з використовуваних до того GRI і інших рамок стандартів у сторону стандартів ESRS. Перше, що привертає увагу в ході аналізу цієї зміни з точки зору оцінки матеріальності, – те що при переході до ESRS серед матеріальних тем у більшості компаній з'являються: кліматична адаптація (окремо від протидії змінам клімату), біорізноманіття та екосистемні послуги як фінансовий ризик, позитивні впливи як самостійна IRO-категорія. GRI системно не виявляв цих тем, TCFD частково охоплював кліматичні outside-in ризики – але жодна з рамок не виводила на поверхню природний капітал і біорізноманіття як фінансові

ризики, за винятком галузей із прямим екологічним відбитком.

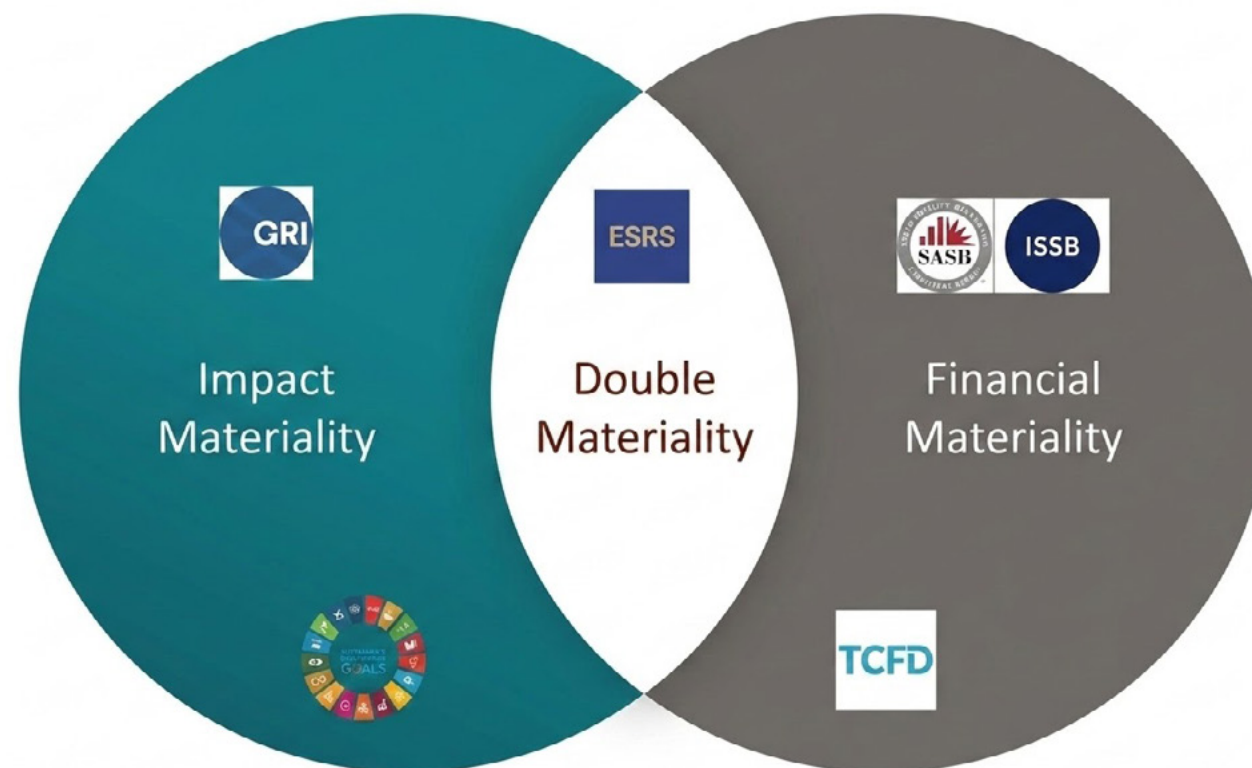
Чому GRI/TCFD не охоплювали outside-in

Через те що основним фокусом GRI є inside-out перспектива, тобто вплив компанії на суспільство і природу, а перспектива TCFD в свою чергу – кліматичні фінансові ризики – жодна з цих рамок не вимагає систематичної оцінки того, як залежність від природних ресурсів впливає на вартість активів і фінансові результати компанії.

Спостереження № 2 – деталізація тем

Другим фактом, що привернув нашу увагу було те, що більшість GRI-тем все ж збереглись у переліку матеріальних при переході до ESRS, але розділились на структуровані IROs у межах тем і підтем. Наприклад, «зміна клімату» розділилась на мітигацію, адаптацію і фізичні ризики – кожна з окремим стандартом доказів і метриками.

Прояви цих двох паттернів у вигляді розширення нових тем і їх деталізації, при переході від будь-якої попередньої рамки до ESRS свідчать, що оцінка матеріальності у вигляді DMA, все ж є найбільш всеохоплюючою методикою.

Еволюція рамок оцінки матеріальності та їхній вплив на перелік тем

Рамка	Тип матеріальності	Ключовий стандарт	Охоплення	Що не виявляє → вплив на перехід до ESRS
МАТЕРІАЛЬНІСТЬ ВПЛИВУ				
GRI активна	Impact	GRI Universal Standards 2021	Вплив компанії на зацікавлені сторони і суспільство в цілому	Outside-in фінансові ризики; природний капітал як ризик залежності; адаптація як окрема тема → найбільша амплітуда змін при переході до ESRS
ФІНАНСОВА МАТЕРІАЛЬНІСТЬ – ЕВОЛЮЦІЯ ДО ISSB*				
TCFD → - ISSB	Кліматична фінансова	TCFD Recommendations (2017)	Кліматичні ризики і можливості (фізичні + перехідні)	Некліматичні природні ризики; біорізноманіття; inside-out впливи → частковий overlap з ESRS у кліматичному блоці, менший стрибок при переході ↓ структурно поглинуто IFRS S2 у 2023
SASB → - ISSB	Фінансова галузева	77 галузевих стандартів	Галузево-специфічні ризики для інвесторів	Inside-out впливи; адаптація; екосистемні послуги → галузевий overlap зменшує стрибок у специфічних секторах ↓ передано IFRS Foundation у 2022, джерело метрик для IFRS S1
ISSB активна	Фінансова	IFRS S1, IFRS S2	Ризики і можливості для інвесторів (включає спадщину TCFD + SASB)	Inside-out впливи; природний капітал без доведеного фінансового ризику → при переході до ESRS додається весь impact-вимір
ПОДВІЙНА МАТЕРІАЛЬНІСТЬ				
ESRS активна	Подвійна	ESRS 1 (CSRD)	Вплив компанії + фінансові ризики/можливості – обидва виміри обов'язкові	– найширше охоплення; єдина рамка з обов'язковим зовнішнім завіренням переліку тем

* Стрілки показують організаційне поглинання, а не змістовну заміну. Компанії, що використовували TCFD або SASB, зберігали напрацьовану аналітику – це зменшувало амплітуду змін, але не усувало розрив у природних ризиках і inside-out вимірі.

Патерни 5 кейсів і висновки для України

Фактори, що визначають амплітуду переходу на DMA

Вихідна рамка є першим фактором, що впливає на стартову точку. Компанії з TCFD-досвідом (Deutsche Bank, Unilever) починали ближче до ESRS-результату, оскільки кліматичний аспект вже був врахований попередньою методикою. Компанії без цього виміру у вихідній рамці (Siemens, Volkswagen) зіткнулися з найбільшим розривом – у випадку Volkswagen він становив перехід від 6 до 28 підтем. Підсумовуючи, амплітуда змін обернено пропорційна охопленню outside-in виміру у вихідній рамці.

Галузь, у якій працює компанія, також визначає амплітуду переходу. Shell використовувала Іріеса – галузевий стандарт нафтогазового сектору, який вже формалізував частину природних тем. Це частково компенсувало методологічний розрив, тому перехід до ESRS розширив периметр, але не вимагав повного перегляду вихідного списку матеріальних тем.

А у випадку Deutsche Bank амплітуда виявилась мінімальною з іншої причини, як вже було зазначено, TCFD вже охоплював кліматичний ризик портфеля, тому ESRS додав переважно лише природні ризики.

IRO-структура – умова верифікації

Розподіл тем – архітектурна умова верифікованості: без чіткої прив'язки до конкретного IRO жоден провайдер зовнішнього завірення не підтвердить DMA за ESRS.

ESRS за CSRD – єдина рамка, що вимагає обов'язкового зовнішнього завірення відповідно до регуляторних вимог.

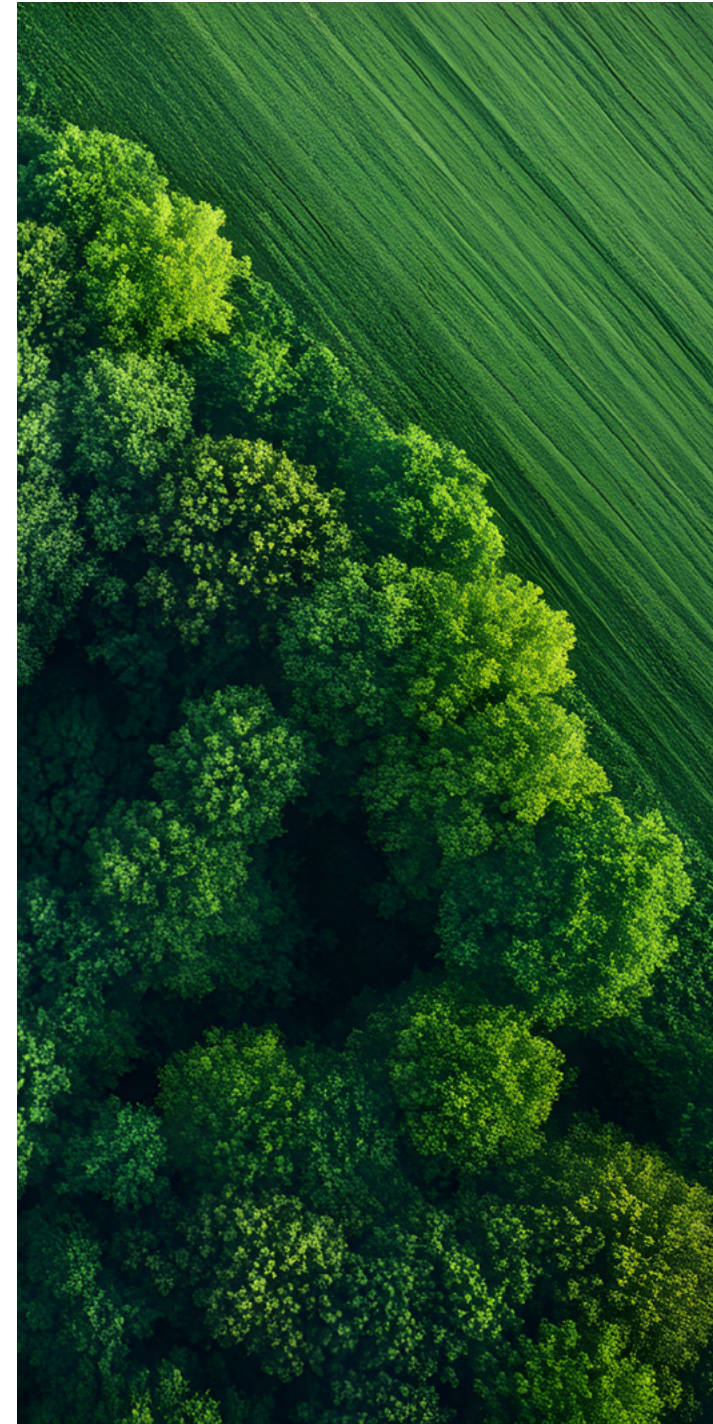
Контекст і кроки для України

Якщо українська компанія присутня в ланцюгах постачання організацій з ЄС, то вона вже з високою вірогідністю отримують ESG-запити на збір інформації, незалежно від строків впровадження CSRD в Україні. Стратегія запровадження звітності зі сталого розвитку, схвалена КМУ у 2024 році, орієнтує Україну на поступове впровадження ESRS, що визначає регуляторний вектор руху.

Підготовка до проведення DMA – це інвестиція в конкурентоздатність. Компанії, що вже обрали методологію оцінки подвійної матеріальності з урахуванням IRO-структури, із меншими витратами подолають подальшу трансформацію.

Для компаній, що орієнтуються одночасно на ринки ЄС і ринки Азійсько-Тихоокеанського регіону, балансування між ESRS (подвійна матеріальність) і IFRS S1/S2 (фінансова) стає реальним управлінським завданням.

Методологія – не технічна деталь, а стратегічне рішення.

Досвід українських компаній: що показує практика

Вибірка і контекст

У квітні 2026 року Офіс зеленого переходу провів опитування чотирьох українських компаній із фінансового, аграрного та промислового секторів, які вже пройшли процес DMA. Метою опитування було зібрати їхній практичний досвід, визначити ключові виклики та узагальнити поради для бізнесу, який лише розпочинає підготовку до оцінки подвійної матеріальності.

Вибірка не є репрезентативною для ринку загалом, однак дає змогу окреслити перші практичні спостереження щодо проведення DMA в Україні. Її цінність полягає в тому, що це одні з перших зафіксованих прикладів повної оцінки подвійної матеріальності за стандартами ESRS в Україні.

Джерело: опитування Офісу Зеленого переходу DiXi Group, 2026.

Тривалість і ключові виклики

Тривалість процесу для всіх компаній становила **від 3 до 12 місяців**. Така різниця може пояснюватися відмінностями у бізнес-моделях, доступності даних, досвіді команди та наявних ресурсах для проведення DMA.

Усі чотири компанії зіткнулися зі спільним викликом: обґрунтування оцінок IROs (впливів, ризиків і можливостей), що виявилось найбільш ресурсомістким етапом.

Три з чотирьох компаній також відзначили труднощі з інтеграцією DMA у внутрішні процеси – стратегічне планування, ризик-менеджмент і управлінські рішення. Це підтверджує, що DMA – не разова аналітична вправа, а елемент системи управління.

Підходи та інструменти

Три компанії залучали зовнішніх консультантів – повністю або частково. Одна компанія провела DMA власними силами, спираючись на методологічні шаблони EFRAG, які використовувала як основний робочий інструмент.

Матрицю матеріальності застосовували всі чотири компанії.

Одна компанія вже успішно пройшла зовнішнє завірення DMA. Для решти станом на дату опитування була здійснена тільки внутрішня верифікація результатів DMA.

Оцінка і практичні поради

Загальна самооцінка успішності процесу – 7–8 балів з 10.

Практичні поради учасників тим, хто тільки починає:

- ретельно вивчити вимоги стандарту ще до старту процесу;
- провести навчання команди і сформувати робочу групу;
- послідовно документувати джерела даних на кожному етапі DMA;
- залучати вище керівництво;
- чітко аргументувати доказову базу оцінки IROs, що стане основою для майбутнього завірення.

Яка команда потрібна для DMA

DMA не може бути роботою лише ESG-команди. Це міжфункціональний процес, у якому мають бути залучені фінанси, ризик-менеджмент, юридична функція, комплаєнс, HR, закупівлі, операційні підрозділи, охорона праці, екологія та керівництво.

- Координацію DMA зазвичай здійснює ESG / sustainability-функція, але ризики й можливості формуються разом із фінансами, стратегією, ризик-менеджментом, комплаєнсом, закупівлями, HR, HSE та іншими функціями.
- Перший DMA у великій компанії може тривати 6–18 місяців, наступні цикли – 2–4 місяці, якщо методологія й доказова база збережені.
- Найбільш ресурсомісткі етапи – обґрунтування оцінок IROs і залучення зацікавлених сторін.

📌 ESG-команда координує процес і методологію

ESG-команда або функція зі сталого розвитку зазвичай є координатором DMA. Її роль – організувати процес, підготувати методологію, визначити етапи, зібрати вхідні дані, узгодити шкали й пороги, забезпечити документування та підготувати результати для валідації.

Водночас ESG-команда не може самостійно оцінити всі впливи, ризики й можливості. Вона має забезпечити методологічну рамку, але змістовна оцінка потребує участі людей, які знають операції, фінанси, працівників, постачальників, клієнтів, виробничі процеси, регуляторні вимоги та реальні ризики бізнесу.

📌 Профільні функції дають зміст і докази

Ключова якість DMA залежить від того, чи залучені правильні внутрішні експерти. Фінанси допомагають оцінити фінансовий ефект; ризик-менеджмент – пов'язати ESG-ризик з реєстром ризиків; юридична функція і комплаєнс – оцінити регуляторні, договірні та правові наслідки; HR – питання персоналу; закупівлі – ланцюг постачання; HSE та екологія – безпеку праці, викиди, воду, відходи й екологічні впливи.

Перелік ESG-ризиків і можливостей має формуватися у співпраці з функціями, які володіють інформацією щодо фінансів, ризик-менеджменту та операційної діяльності.

📌 Керівництво забезпечує валідацію і відповідальність

Керівництво має бути залучене не лише наприкінці, коли результати вже готові. Його роль – затвердити підхід, визначити рівень амбіції, погодити пороги матеріальності, підтвердити ключові судження та забезпечити, щоб результати DMA були пов'язані зі стратегією, ризик-менеджментом, бюджетами і звітністю.

Без управлінської валідації DMA ризикує залишитися технічною справою. Саме керівництво має підтвердити, що фінальний перелік матеріальних тем відображає реальну бізнес-модель, ланцюг створення вартості, пріоритети компанії та ті ризики й можливості, які можуть впливати на її стійкість.

Як використовувати DMA для управлінських рішень

DMA має завершуватися не лише матрицею матеріальності, а конкретними управлінськими рішеннями: які ризики контролювати, куди спрямувати інвестиції, які політики оновити, які дані збирати, які цілі встановити і які теми регулярно переглядати.

- Матриця матеріальності не є обов'язковою формою ESRS, але використовується як інструмент узагальнення і візуалізації висновків DMA.
- Перелік матеріальних IROs, визначених за результатами DMA, має бути відображений у звітності.
- Нематеріальні теми також варто моніторити, бо вони можуть стати матеріальними через зміни регулювання або контексту діяльності компанії.

Від матриці матеріальності до пріоритетів бізнесу

Матриця матеріальності - це не фінальний результат DMA, а спосіб узагальнити висновки. Головна цінність DMA полягає в тому, що вона допомагає компанії визначити пріоритети: які теми потребують контролю, які мають бути включені до плану дій, які потребують додаткових даних, а які можуть залишатися на моніторингу.

Матеріальні теми можуть бути матеріальними з точки зору впливу, фінансової матеріальності або одночасно з обох перспектив. Саме остання група часто є стратегічною: вона одночасно важлива для людей, довілля або стейкхолдерів і для фінансової стійкості компанії.

Від IROs до політик, дій, цілей і показників

Якщо вплив, ризик або можливість визнані матеріальними, компанія має вирішити, що з цим робити. Для одних тем достатньо посилити збір даних або контроль. Для інших потрібні політики, програми дій, цілі, відповідальні підрозділи, бюджет або зміни в операційних процесах.

Наприклад, матеріальний кліматичний ризик може вимагати сценарного аналізу, інвестицій в енергоефективність або плану адаптації. Матеріальна тема прав людини у ланцюгу постачання може вимагати оновлення процедур закупівель, перевірки постачальників і механізмів реагування на порушення. Тобто DMA має переводити звітні висновки в управлінські дії.

Від разової оцінки до регулярного перегляду

DMA не має бути одноразовим проектом. Її результати потрібно переглядати, коли змінюються бізнес-модель, ринки, географія, регулювання, ланцюг постачання, структура активів або очікування стейкхолдерів. Якщо змін немає, повторне проведення DMA з нуля щороку не вимагається, але компанія має мати обґрунтування актуальності попередніх висновків.

DMA має бути вбудована у річний цикл управління: перегляд ризиків, бюджетування, оновлення стратегії, підготовку звітності, внутрішній контроль і підготовку до завірення. Такий підхід робить DMA не окремою вправою для звіту, а постійним інструментом управління стійкістю компанії.

Висновки

Висновки

DMA змінює логіку звітності

Оцінка подвійної матеріальності змінює підхід до звітності зі сталого розвитку. Вона переносить фокус із формального переліку ESG-тем на обґрунтовану оцінку конкретних впливів, ризиків і можливостей. Компанія має не просто повідомити, що певна тема є важливою, а пояснити, чому вона є суттєвою, на яких даних базується висновок, які стейкхолдери були враховані та як результат пов'язаний із бізнес-моделлю, стратегією і фінансовими наслідками.

DMA також показує, що матеріальність не є універсальною для всіх компаній. Вона залежить від сектору, географії, ланцюга створення вартості, бізнес-моделі, структури активів, стейкхолдерів, регуляторного середовища і майбутніх планів компанії. Саме тому якісна DMA має бути прив'язана до конкретних фактів і обставин, а не копіювати підходи інших компаній.

Головний висновок полягає в тому, що DMA є не додатком до звітності, а основою для визначення її змісту.

ESG і фінансова звітність стають пов'язаними

Сучасна звітність зі сталого розвитку дедалі більше пов'язується з фінансовою звітністю. ESG-питання можуть впливати на доходи, витрати, активи, капітальні інвестиції, грошові потоки, страхування, резерви, доступ до фінансування та вартість капіталу. Саме тому фінансова матеріальність не може оцінюватися ізольовано від фінансової функції, ризик-менеджменту, стратегії та управлінської звітності.

DMA допомагає компанії побачити, де питання сталого розвитку вже мають фінансові наслідки, а де вони поки залишаються на рівні впливів або довгострокових ризиків. Це важливо для прийняття рішень: які теми потребують інвестицій, які ризики мають бути включені до системи контролю, які дані потрібно збирати, які політики оновити та які цілі встановити.

Звітність зі сталого розвитку і фінансова звітність не обов'язково мають зливатися в один документ. Але вони мають бути узгодженими, логічно пов'язаними і зрозумілими для користувачів.

Якісна DMA має бути доказовою

Одним із ключових практичних висновків є те, що DMA має бути готовою до перевірки. Для цього компанії потрібна не лише фінальна матриця матеріальності, а й повна доказова база: методологія, шкали, пороги, джерела даних, обґрунтування оцінок, протоколи залучення стейкхолдерів, перелік IROs, внутрішні погодження та пояснення змін порівняно з попереднім періодом.

Без такої доказової бази результати DMA можуть виглядати як експертна думка, а не як структурований процес, що можна перевірити. Це створює ризики для зовнішнього завірення, довіри користувачів і якості самої звітності. Особливо важливо, щоб компанія могла пояснити не лише те, чому певна тема була визнана матеріальною, а й чому інші теми були виключені або залишені на етапі моніторингу.

У практичному сенсі DMA має бути побудована як внутрішній процес управління даними, судженнями і відповідальністю. Саме це робить її корисною не лише для звіту, а й для управління компанією.

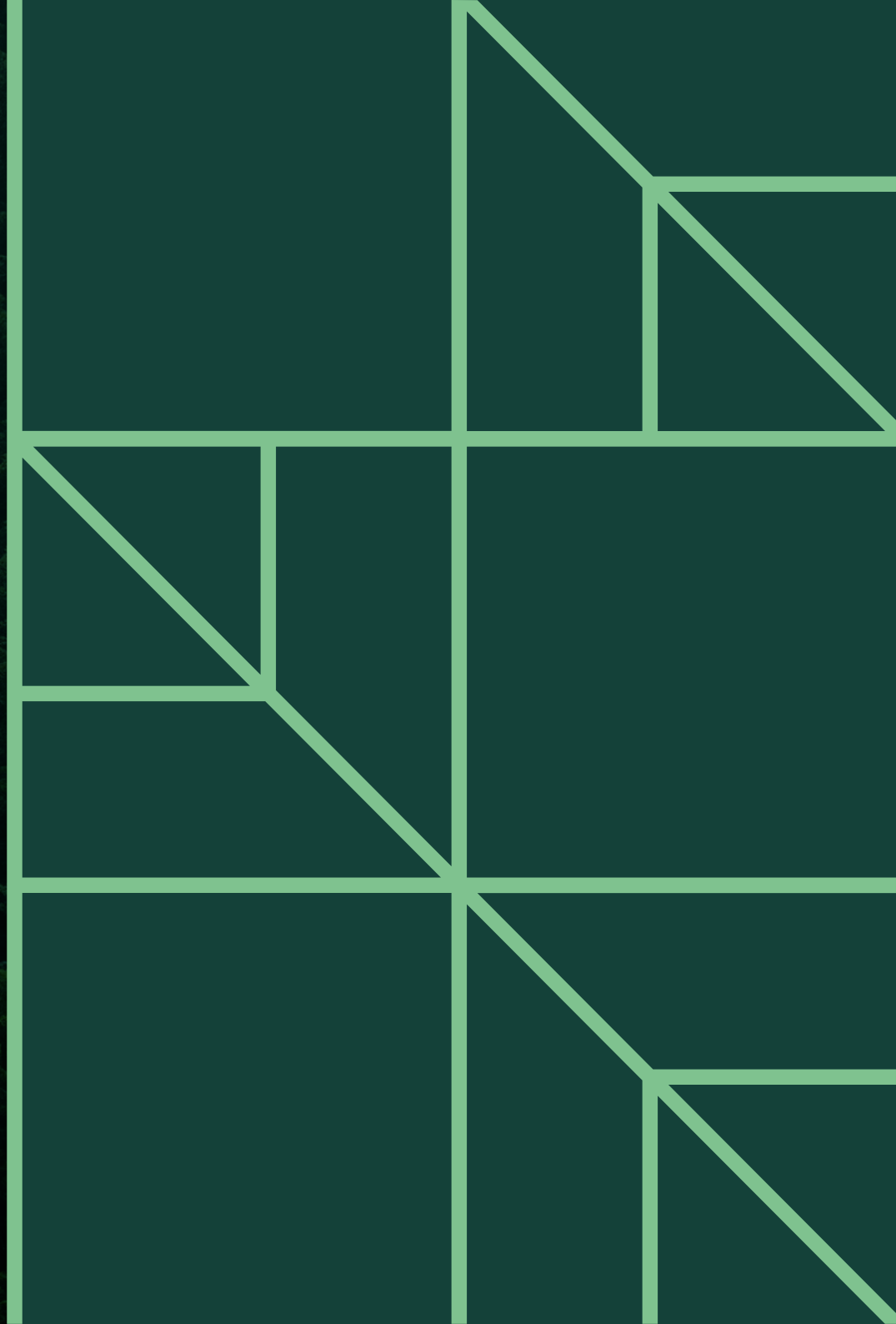
Що це означає для українського бізнесу

Для українських компаній DMA може стати практичним інструментом підготовки до європейських правил, доступу до фінансування, роботи з міжнародними партнерами та підвищення якості управління ESG-ризиками. Навіть до повної імплементації вимог ЄС український бізнес уже стикається з очікуваннями щодо більш структурованої, порівнюваної та доказової інформації зі сталого розвитку.

Починати варто не з ідеального звіту, а з побудови процесу: визначити відповідальних, сформулювати методологію, описати бізнес-контекст, зрозуміти ланцюг створення вартості, ідентифікувати впливи, ризики та можливості, оцінити їхню матеріальність і пов'язати результати з управлінськими рішеннями.

Найбільш підготовленими будуть ті компанії, які сприйматимуть DMA не як разову вимогу стандартів, а як інструмент стратегічного управління. Такий підхід дозволяє краще розуміти ризики, бачити можливості, обґрунтовувати інвестиції, відповідати на запити партнерів і поступово будувати систему звітності, сумісну з європейською практикою.

**Відповіді
на додаткові
питання**

Q&A: Поняття та логіка DMA (1)

Що таке оцінка подвійної матеріальності (DMA) і чим вона відрізняється від звичайної оцінки матеріальності?

DMA – це оцінка матеріальності за двома вимірами: матеріальність впливу (як діяльність компанії впливає на людей і довкілля) і фінансова матеріальність (як ESG-фактори впливають на фінансовий стан компанії). GRI охоплює переважно перший вимір, ISSB – лише другий. ESRS вимагають оцінювати матеріальність за обома.

Чому підхід до матеріальності має значення для результатів оцінки?

Підхід до матеріальності визначає, які аспекти діяльності компанії потрапляють у фокус оцінки. Наприклад, GRI переважно зосереджується на впливах компанії на людей і довкілля, тоді як IFRS S1/S2 фокусуються на фінансових ризиках і можливостях для компанії. ESRS поєднує обидва виміри через оцінку подвійної матеріальності. Тому зміна підходу може вплинути на перелік матеріальних тем та рівень їх деталізації.

Що таке IROs і яку роль вони відіграють у DMA?

IROs – це впливи (impacts), ризики (risks) і можливості (opportunities), пов'язані з ESG темами і підтемами. Компанія ідентифікує конкретні IROs, оцінює їхню матеріальність за встановленими критеріями і формує перелік матеріальних тем. Без обґрунтованої оцінки IROs результати DMA не можуть бути підтверджені зовнішнім завіренням.

Як пов'язані результати DMA з тим, що компанія зобов'язана розкривати у звіті?

Матеріальність теми не означає автоматичного розкриття всіх точок даних відповідного стандарту ESRS. Компанія застосовує фільтр інформаційної матеріальності: визначає, які конкретні розкриття необхідні для розуміння IROs. Якщо щодо матеріальної теми відсутні політики або заходи – це потрібно прямо зазначити у звіті. Нематеріальні теми розкриття не потребують, але їхня нематеріальність має бути обґрунтована доказовою базою.

Q&A: Методологія та етапи DMA (2)

Що має містити методологія DMA і навіщо вона потрібна як окремий документ?

Методологія фіксує логіку всієї оцінки: периметр, етапи, шкали, пороги матеріальності, підхід до залучення зацікавлених сторін і порядок документування. ESRS вимагають описати підхід у звіті в межах ESRS 2 IRO-1. Без письмової методології провайдер зовнішнього завірення не зможе підтвердити ані процес, ані результати DMA.

Які етапи проведення DMA за ESRS?

1. Формування та затвердження методології.
2. Розуміння контексту діяльності.
3. Визначення переліку ESG-тем.
4. Оцінка матеріальності впливу.
5. Оцінка фінансової матеріальності.
6. Фіналізація, доповнення та валідація.
7. Звітність за результатами DMA.
8. Зовнішнє завірення.

Чим відрізняється top-down від bottom-up підходу до DMA?

Top-down – попередній скринінг тем на основі загального розуміння бізнес-моделі та контексту, що дозволяє одразу виключити явно нематеріальні теми. Bottom-up – детальна оцінка конкретних IROs для тем, щодо яких висновок про матеріальність не є очевидним. На практиці обидва підходи поєднуються.

Як визначити периметр DMA – що включати до оцінки, а що залишити за межами?

Периметр охоплює власні операції та ланцюг вартості: upstream (постачальники, підрядники) і downstream (дистриб'ютори, клієнти, кінцеве використання продукту). ESRS вимагає оцінити IROs вздовж усього ланцюга, але глибина аналізу має бути пропорційною реальному контролю компанії. Ключове правило: периметр фіксується в методології і є однаковим для обох вимірів матеріальності.

Q&A: Процес оцінки в межах DMA (3)

За якими критеріями оцінюється матеріальність впливу?

Для негативних впливів оцінюється серйозність – через масштаб, охоплення та невідворотність – а також ймовірність (для потенційних впливів). Для позитивних впливів невідворотність не застосовується. Для існуючих впливів оцінка ймовірності не здійснюється або вважається максимальною. Тема визнається матеріальною, якщо з нею пов'язаний хоча б один матеріальний вплив.

За якими критеріями оцінюється фінансова матеріальність?

Фінансова матеріальність визначається через ймовірність виникнення ESG-ризиків або можливості та потенційний масштаб фінансового ефекту – вплив на доходи, витрати, активи, грошові потоки або доступ до фінансування. Якщо ефект складно виміряти кількісно, застосовується якісна оцінка.

Як агрегувати оцінки окремих IROs в підсумковий бал матеріальності?

ESRS не встановлює єдиної формули – компанія обирає підхід самостійно в методології DMA. Поширені варіанти: добуток серйозності та ймовірності, середнє арифметичне субкритеріїв, зважена оцінка з різними ваговими значеннями. Головна вимога – формула не має занижувати матеріальність впливів, ризиків і можливостей, та має бути послідовно застосована до всіх IROs.

Що таке scoring file і чому він є ключовим елементом підготовки до звірення?

Scoring file – робоча таблиця, в якій зафіксовані всі ідентифіковані IROs, оцінки за кожним критерієм, обґрунтування балів, джерела даних і посилання на докази. Саме цей документ є основним предметом перевірки при зовнішньому звіренні: перевіряється не лише фінальний перелік матеріальних тем, а й логіка оцінки IROs і яким чином ідентифіковані матеріальні теми.

Q&A: Підходи до матеріальності у стандартах звітності (4)

Чому GRI і TCFD систематично не виявляли певних тем, які стають матеріальними за ESRS?

Різні рамки оцінки матеріальності мають різний фокус. GRI переважно зосереджується на впливах компанії на людей і довкілля, тоді як TCFD охоплює кліматичні фінансові ризики та можливості. ESRS поєднує обидві перспективи. Тому при переході до ESRS окремі теми можуть ставати більш помітними або деталізованими, наприклад адаптація до зміни клімату, біорізноманіття, залежність від природних ресурсів.

Що відбувається з темами при переході від GRI до ESRS – вони зникають чи змінюються?

Більшість GRI-тем зберігається, але розділяються на структуровані IROs у межах тем і підтем з окремими стандартами доказів і метриками. Наприклад, «зміна клімату» включає боротьбу зі зміною клімату, адаптацію до неї, фізичні і перехідні кліматичні ризики.

Яке місце займає ISSB / IFRS S1-S2 у порівнянні з ESRS?

ISSB розробив IFRS S1 (загальні вимоги до розкриття ESG-ризиків) та IFRS S2 (кліматичні розкриття), що набрали чинності з 2024 року. На відміну від ESRS, стандарти ISSB охоплюють лише фінансову матеріальність. ISSB структурно поглинув TCFD та спирається на галузеві метрики SASB. Для компаній з досвідом імплементації рекомендацій TCFD перехід до IFRS S1/S2 є значно простішим, ніж до ESRS.

Чи можна одночасно звітувати за ESRS і IFRS S1/S2 і як балансувати між двома рамками?

Так, і це реальне завдання для компаній, що виходять на ринки ЄС та Азійсько-Тихоокеанського регіону. ESRS вимагає застосування підходу подвійної матеріальності, IFRS S1/S2 – лише фінансової. Практичний підхід – провести DMA за ESRS і з нього виокремити підмножину фінансово матеріальних IROs для IFRS-розкриттів.

Q&A: Управління процесом DMA та зацікавлені сторони (5)

Хто такі зацікавлені сторони у контексті DMA і коли їх потрібно залучати?

ESRS розрізняє дві групи: ті, хто зазнає впливу від діяльності компанії (працівники, громади, постачальники), та користувачі звітності (інвестори, банки, регулятори). Перша група є пріоритетною для оцінки матеріальності впливу, друга – для фінансової матеріальності. Залучення не є обов'язковим на кожному етапі, але результати взаємодії мають бути задокументовані та враховані в оцінці IROs.

Чим DMA відрізняється від процесу due diligence і як їх поєднати?

Due diligence (зокрема HRDD за CSDDD) фокусується на ідентифікації та управлінні негативними впливами через операційні процеси, тоді як DMA – на визначенні матеріальних тем для звітності. Вони використовують спільні вхідні дані: ризик-реєстри, аудити, інциденти, консультації із зацікавленими сторонами. Компанії з наявним due diligence мають перевагу, так як значна частина доказової бази оцінки негативних впливів вже наявна.

Скільки часу і ресурсів реально займає DMA – вперше і при повторному проведенні?

Перший DMA у великій компанії займає від 6 до 18 місяців залежно від складності бізнес-моделі та наявності ESG-даних. Наступні цикли – суттєво коротші: 2–4 місяці, якщо методологія зафіксована і доказова база збережена. Найбільш ресурсомісткі етапи – обґрунтування оцінок IROs та залучення зацікавлених сторін.

Яка роль топ-менеджменту та органів управління у процесі DMA?

ESRS вимагають пояснити, хто на рівні адміністративних, управлінських або наглядових органів відповідає за нагляд за матеріальними IROs. Фінальний перелік матеріальних тем має бути погоджений із менеджментом та органами вищого управління. Провайдер зовнішнього завірення аналізує, чи ключові рішення ухвалювалися на відповідному рівні.

Q&A: Доказова база та зовнішнє завірення (6)

Що таке зовнішнє завірення DMA і що саме перевіряє провайдер?

Зовнішнє завірення у форматі обмеженої впевненості – обов'язкова вимога CSRD. Провайдер перевіряє не лише фінальний перелік матеріальних тем, а й логіку процесу: чи послідовно пройдені всі етапи, чи підкріплені судження доказами, чи відповідає опис у звіті фактично проведеному процесу. Основний стандарт – ISAE 3000 (Revised); з грудня 2026 року набирає чинності ISSA 5000.

Що таке доказова база DMA – що конкретно потрібно зберігати і як організувати?

Доказова база включає: письмову методологію, scoring file з оцінками та обґрунтуваннями, протоколи валідаційних сесій, матеріали залучення зацікавлених сторін, внутрішні документи (ризик-реєстри, аудити, фіксацію інцидентів) та проміжні версії результатів із поясненням змін. Процес DMA має бути організований так, щоб провайдер зовнішнього завірення міг простежити логіку від вихідного переліку тем до фінальних розкриттів у звіті.

Коли і за яких умов результати DMA потрібно переглядати?

Компанія має на кожну звітну дату оцінювати, чи відбулися суттєві зміни в бізнес-моделі, географії, ланцюзі створення вартості компанії, які можуть вплинути на попередні висновки DMA. Якщо такі зміни є, оцінку потрібно переглянути й оновити. Повторне проведення DMA з нуля щороку не вимагається, якщо попередні висновки залишаються актуальними та це можна обґрунтувати.

Які типові помилки ускладнюють завірення DMA?

Відсутність письмової методології, нечіткий периметр оцінки, шкали й пороги, що застосовані непослідовно, оцінки IROs без достатнього обґрунтування, а також ситуація, коли розкриття у звіті описує процес ширше, ніж підтверджено доказами. Усе це виявляється при завіренні і вимагає суттєвих доопрацювань.

 Instagram

 Facebook

 LinkedIn

 DiXi Group

 Green Transition Office